

349.1989

๑ ๖๖๑๐

๖.๖

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ปีงบประมาณ 2530

ปริญญาบัตร
ของ
วิเชียร ชานอุทัย

20 ส.ค. 2532

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2531
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

167590

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

นาย สันติ.....ประธาน

.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

นาย สันติ.....ประธาน

.....กรรมการ

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทพนธฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก
อาจารย์ ดร. สมสุข ชีระพิจิตร และอาจารย์ ดร. สุพร ทั้งสมารพงษ์ ซึ่งเป็นประธานและ
กรรมการควบคุมการทำปริญญาโทพนธของผู้วิจัย รวมทั้งอาจารย์ฤทธิ์ ฉวีรัตน์ ผู้อำนวยการ
กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่กรุณาช่วยเป็นกรรมการสอบ
และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญาโทพนธฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนาวิ ขจรศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรูญ
ณ ระนอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิณฑิ จันทินามา ดร. สุเมธ แยมมุน ที่ให้คำแนะนำและ
ความคิดเห็นในการสร้างเกณฑ์การประเมินผลโครงการบริการสังคมและคำยาสาพัฒนาชุมชนของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา
ที่ปฏิบัติงานในโครงการ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและ
แบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
วิทยาลัยรังสิต วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาจารย์บรรยง มีสติ ที่กรุณาอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ซึ่งถึงแม้จะไม่ค่อยทราบเรื่องมากนัก แต่ก็ได้กรุณาห่วงตามดูเป็น
นิจว่าทำปริญญาโทพนธเสร็จหรือยัง ทำให้ผู้วิจัยต้องสะดุดและพยายามทำให้แล้วเสร็จ ขอขอบคุณ
อาจารย์ทวีศักดิ์ ประกายกิจ อาจารย์บุษ อาจารย์ปรางค์ วงษ์สวัสดิกุล อาจารย์บุษศิริ
พรหมทอง คุณอ้อมทิพย์ ชานฤทธิ์ ที่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ
ในการทำปริญญาโทพนธฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

วิเชียร ชานฤทธิ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	7
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ.....	8
2	เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	ความสำคัญและความเป็นมาของกิจกรรมรมนีสตินักศึกษา.....	11
	ความหมายของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์.....	12
	ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการอาสาพัฒนาชนบท.....	13
	การวางแผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท.....	15
	ประโยชน์ของโครงการอาสาพัฒนาชนบท.....	16
	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบท ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	17
	แนวความคิดและการประสานความร่วมมือในการอาสาพัฒนาชนบท...	18
	ความเป็นมาของการประเมินผลโครงการ.....	20
	รูปแบบของการประเมินโครงการ.....	21
	รูปแบบการประเมินชิปป์.....	23
	รูปแบบการประเมินของส.ศ.ค.....	24
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
	สร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล.....	28

บทที่	หน้า
กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	35
สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	41
การตรวจคุณภาพเครื่องมือ	41
ลักษณะของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
✓ 5 สรุป อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	64
ความมุ่งหมายของการวิจัย	64
วิธีดำเนินการวิจัย	64
✓ สรุปผลการวิจัย	66
อภิปรายผล	69
ขอเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ห้องถิ่น ในการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 ค่ายวิจัยเบื้องต้น กระบวนการ และ ผลผลิต	86
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดใน การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดม ศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 ค่ายกระบวนการ และผลผลิต	94

ภาคผนวก ค	รายงานกรรมการและผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ เพิ่มเติมในการสร้างเกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคมและค่าย	
	อาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530	101
ภาคผนวก ง	หนังสือขอความร่วมมือให้ทอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	103
ภาคผนวก จ	แบบสอบถามนักศึกษาปฏิบัติงานในโครงการ	107
ภาคผนวก ฉ	แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน	113
ภาคผนวก ช	แบบสัมภาษณ์ประชาชน - เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	122

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงลำดับการประเมิน วัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมิน โครงการบริการสังคมและกายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530	30
2	จำนวนโครงการและประชากร จำแนกตามสถาบัน ลักษณะของงาน งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน และจังหวัดที่ปฏิบัติงาน	36
3	กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบัน ลักษณะของงาน งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน และจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	40
4	จำนวนและรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ และสถาบัน	44
5	แสดงจุดมุ่งหมายของการประเมินผล ลักษณะข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล	45
6	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและ หัวหน้าแผนกงาน ที่มีต่อการจัดเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ บริการสังคมและกายอาสาพัฒนาชนบท	48
7	จำนวนประชาชนที่ร่วมโครงการ จำแนกตามลักษณะโครงการ และสถาบัน ..	52
8	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและ หัวหน้าแผนกงาน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและ กายอาสาพัฒนาชนบท	53
9	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและ หัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษายุ่งปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการบริการสังคมและกายอาสาพัฒนาชนบท	56
10	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หัวหน้า แผนกงาน และนักศึกษายุ่งปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อความสำเร็จของงาน	59

11	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนา ชนบท	60
12	ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต่อการจัดเตรียมการดำเนิน งานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษา ..	87
13	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่าย อาสาพัฒนาชนบทของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	89
14	ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีต่อความสำ เร็จ ของงาน	91
15	ผลการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	92
16	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท	95
17	ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน ตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท	100

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงรูปแบบการประเมินของส.ทศ	25

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นพลเมืองไทยที่สมบูรณ์ด้วยสติปัญญา ทักษะในอาชีพ คุณธรรม มีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม มีความเข้าใจและซาบซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยด้วยกัน จึงสนับสนุนให้มีกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐขึ้น โดยคาดหวังว่ากิจกรรมเหล่านี้เพื่อประโยชน์ ค่านิยม และค่านิยมวัฒนธรรม จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพของนิสิตนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 เป็นต้นมา ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการค่านิยมนิสิตนักศึกษา ประมาณปีละ 20 ล้านบาท และในวงเงินนี้ได้ใช้ในกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทมากกว่ากิจกรรมค่านิยมอื่น ๆ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : 1)

การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐค่านิยมอาสาพัฒนาชนบททบวงมหาวิทยาลัยได้วางวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : 2)

1. เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อาสาพัฒนาชนบท อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ประชาชนในชนบทที่ห่างไกลและในตัวเมือง

2. เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคมทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งจะทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เป็นจริง ตลอดจนสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะชนบทเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

3. เพื่อเสริมสร้างให้นิสิตนักศึกษามีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

4. เพื่อเป็นการฝึกให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้นำที่มีความสามารถและเป็นผู้ตามที่ดี โดยรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักผ่อนปรน และรับฟังข้อคิดเห็นผู้อื่น รู้จักแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลรอบคอบ ด้วยความอดทน

5. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตนักศึกษา ประชาชน และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง"

การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยที่ให้แก่อสถานบันอุดมศึกษาเอกชน นั้น สืบเนื่องมาจากการที่ นายไสว สุทธิพิทักษ์ นายกษมาคมสถานบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือเมื่อเดือนมิถุนายน 2524 ถึงรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ขอให้ทางราชการสนับสนุนงบประมาณให้แก่อสถานบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทตลอดแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529 เป็นเงินจำนวน 5 ล้านบาท (สมาคมสถานบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย 2524 : 2) อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษสถานบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับการสนับสนุนค่างบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัยในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปในปีงบประมาณ 2527 (ตุลาคม 2526 - กันยายน 2527) จำนวน 500,000 บาท และคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถานบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งตั้งโดยทบวงมหาวิทยาลัย ได้จัดสรรเงินจำนวนนี้ให้แก่อสถานบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยคณาสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล วิทยาลัยแสงธรรม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) มหาวิทยาลัยพายัพ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ แห่งละ 40,000 บาท (ทบวงมหาวิทยาลัย กองสถานบันอุดมศึกษาเอกชน 2527 : 2)

ในปีงบประมาณ 2528 ทบวงมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานบันอุดมศึกษา เอกชน เพื่อใช้ดำเนินการตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นจำนวน 2 ล้านบาท โดยคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ได้พิจารณาจัดสรรให้แก่สถานบันอุดมศึกษาเอกชนตามเกณฑ์ดังนี้

1. สถานบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจำนวนนักศึกษาเกินกว่า 5,000 คน ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 200,000 บาท
  2. สถานบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจำนวนนักศึกษาตั้งแต่ 3,000 คน ถึง 4,000 คน ซึ่งได้แก่ สถานบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) วิทยาลัยอิสลามบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม และมหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 160,000 บาท
  3. สถานบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจำนวนนักศึกษาตั้งแต่ 1,700 - 2,300 คน ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพ วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และวิทยาลัยพัฒนาสวัสดิ์ ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 120,000 บาท
  4. สถานบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจำนวนนักศึกษาต่ำกว่า 1,000 คน ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยวชิรสวัสดิ์กุล ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 80,000 บาท
- (ทบวงมหาวิทยาลัย 2528 : 2 - 3)

ในปีงบประมาณ 2529 ทบวงมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานบันอุดมศึกษา เอกชน เพื่อใช้ดำเนินการตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท เป็นเงินจำนวน 2 ล้านบาท และคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนนี้ให้แก่สถานบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 15 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สถานบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) วิทยาลัยพัฒนาสวัสดิ์ วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วิทยาลัยวชิรสวัสดิ์กุล มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยศรีโสภณ วิทยาลัยแสงธรรม

วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529 : 1 - 2)

ในปีงบประมาณ 2530 ทบวงมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนเพื่อใช้ดำเนินการตามโครงการบริการสังคมและค้ายาสาพัฒนาชนบท เป็นเงิน 2 ล้านบาท และคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค้ายาสาพัฒนาชนบทได้พิจารณา จัดสรรให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามเกณฑ์ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีนักศึกษาเกินกว่า 7,000 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 110,000 บาท
  2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีนักศึกษาตั้งแต่ 4,000 - 6,000 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัย หายัพ มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 100,000 บาท
  3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีนักศึกษาตั้งแต่ 2,500 - 3,500 คน ได้แก่ สถาบัน เทคโนโลยีสังคม (เกริก) วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้รับจัดสรรงบประมาณ แห่งละ 90,000 บาท
  4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีนักศึกษาตั้งแต่ 1,500 - 2,500 คน ได้แก่ วิทยาลัย คณาวิสัย ได้รับจัดสรรงบประมาณ 75,000 บาท
  5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีนักศึกษาค่ากว่า 1,500 คน ได้แก่ วิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยศรีโสภณ วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยพยาบาล เซนต์หลุยส์ วิทยาลัยรอยเอ็คบัณฑิต วิทยาลัยรังสิต วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยบัณฑิตศึกษานานาชาติ วิทยาลัยมิชชัน ได้รับจัดสรรงบประมาณแห่งละ 65,000 บาท
- (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529 : 2 - 3)

การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานอุดมศึกษาเอกชนดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนที่มหาวิทยาลัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ (ทว.มหาวิทยาลัย 2527 : 2)

1. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสออกไปให้บริการด้านวิชาการแก่สังคม
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศโดยการออกค่าย

อาสาพัฒนาชุมชน

3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชน

การติดตามประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานโดยสถานอุดมศึกษาเอกชนของทว.มหาวิทยาลัยเท่าที่ปรากฏ เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนที่ทว.มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นให้สถานอุดมศึกษาเอกชนกรอกข้อความส่งกลับคืนมายังทว.มหาวิทยาลัย ซึ่งการประเมินผลตามแนวทางนี้ ไม่สามารถได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และไม่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ทว.มหาวิทยาลัยตั้งไว้ ตลอดจนไม่ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ ปัญหาการดำเนินงานภายในโครงการ ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานในโครงการกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และไม่ทราบว่าประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นให้ความร่วมมือช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามโครงการมากน้อยเพียงใด

เนื่องจากโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนของสถานอุดมศึกษาเอกชนเป็นโครงการใหม่ ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดทว.มหาวิทยาลัย และมีส่วนในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอาสาพัฒนาชุมชนของนิสิตนักศึกษาสังกัดสถานอุดมศึกษาของรัฐมาตั้งแต่ต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินงานตามโครงการที่ทว.มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณให้สถานอุดมศึกษาเอกชนไปจัดทำโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนในปีงบประมาณ 2530 เพื่อนำผลการวิจัยเสนอทว.มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวางแผนและพัฒนาการดำเนินงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการทั้งในค่านักวิจัยเบื้องต้น งบประมาณ และผลผลิต ตลอดจนเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวประกอบทั้ง 3 ของ โครงการบริการสังคมและกายอาสาพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะในการประเมินดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามโครงการ ในค่านัก งบประมาณ การบริหารโครงการ เครื่องมือเครื่องใช้ และการขอความร่วมมือจากประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการทั้งในส่วนนักวิจัยเบื้องต้น งบประมาณ และผลผลิต
3. เพื่อศึกษาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกภายใน ประชาชน และ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาผลของการดำเนินงานตามโครงการ ที่ตั้งนักศึกษาศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน และท้องถิ่นชุมชนที่คิดว่ามีมากน้อยเพียงใด

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนการดำเนินงานโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและนโยบาย ของทบวงมหาวิทยาลัย
2. เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักศึกษาออกไปให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
3. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชุมชนที่ใหม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
4. เป็นแนวทางในการติดตามผลและประเมินผลโครงการบริการสังคมและกาย อาสาพัฒนาชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตของการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เฉพาะปีงบประมาณ 2530 ดังนี้

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 18 แห่ง ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ 2530 คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยกายสิทธิ์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสังคม (เกริก) วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ วิทยาลัยพัฒนาสตรี วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอ้อมขวัญวิทยาลัย วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยมิชชัน วิทยาลัยคริสเตียน และวิทยาลัยรังสิต จำแนกเป็นนักศึกษา 1,427 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 74 คน และประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ 31 โครงการ โครงการละ 20 คน รวม 630 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,131 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัย ในปีงบประมาณ 2530 จำนวน 5 แห่งคือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอ้อมขวัญวิทยาลัย วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ และวิทยาลัยรังสิต จำแนกเป็นนักศึกษานักปฏิบัติงานโครงการ 212 คน นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน 30 คน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ 10 คน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ โครงการละ 10 คน จำนวน 5 โครงการ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 302 คน

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการพิจารณาคุณค่าหรือระดับความสำเร็จในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในวิจัยนี้หมายถึง กระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ แผลผล และไขช้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่า การดำเนินงานมีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไร ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและท้องถิ่นชนบทหรือไม่
2. โครงการ หมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดไว้ ในวิจัยนี้หมายถึง โครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัย และได้จัดทำเสร็จสิ้นไปแล้วในระหว่างปีงบประมาณ 2530
3. ปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในระบบการดำเนินงาน ในวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในระบบการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
4. กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงาน ในวิจัยนี้หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
5. ผลผลิต หมายถึง สิ่งที่ได้ออกมาเนื่องจากกระบวนการดำเนินงาน ในวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่ได้ออกมาเนื่องจากกระบวนการดำเนินงานของโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
6. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในวิจัยนี้หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและร่วมปฏิบัติงานในโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
7. นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และร่วมปฏิบัติงานในโครงการ
8. นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และร่วมปฏิบัติงานในโครงการ โดยได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าโครงการ

9. นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและรวมปฏิบัติงานในโครงการ โดยได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าแผนกงาน เช่น หัวหน้าแผนกงานประชาสัมพันธ์ หัวหน้าแผนกงานสวัสดิการ หัวหน้าแผนกงานอนามัย หัวหน้าแผนกงานการเงิน หัวหน้าแผนกงานปฏิบัติการ เป็นต้น

10. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ หมายถึง บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่ปรากฏชื่อในโครงการที่เสนอขออนุมัติต่อทบวงมหาวิทยาลัย

11. สมาชิกค่าย หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน

12. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคม และค้ายอาสาพัฒนาชนบทจากทบวงมหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ 2530 ในวิสัยนี้ได้แก่ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) วิทยาลัยศาสนาสาส์น วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วิทยาลัยช่างศิลป์ วิทยาลัยพยาบาล มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ วิทยาลัยมิชชัน วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยคริสเตียน และวิทยาลัยรังสิต

13. เจาหน้าที่ทองถิ่น หมายถึง นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เจาหน้าที่ประจำสถานีอนามัย ศึกษาธิการอำเภอ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล ครูใหญ่ ครู กำนัน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

14. ประชาชนในทองถิ่น หมายถึง บุคคลในทองถิ่นที่มีส่วนรวมในการปฏิบัติงานตามโครงการหรือได้รับประโยชน์จากโครงการ

15. ปีงบประมาณ หมายถึง กำหนดการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลที่ให้แก่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็นรายปี สำหรับช่วงเวลาของปีงบประมาณ 2530 คือ ระยะเวลาระหว่างเดือนตุลาคม 2529 ถึงเดือนกันยายน 2530

16. ทักษะ หมายถึง ความรู้หรือความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในวิสัยนี้แบ่งเป็น

16.1 ทิศนะของนักศึกษา หมายถึง ความเห็นของนักศึกษาที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการที่มีต่อโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 จำแนกเป็นนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ

16.2 ทิศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ หมายถึง ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการที่มีต่อโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530

16.3 ทิศนะของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หมายถึง ความเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการหรือได้รับประโยชน์จากโครงการที่มีต่อโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530

17. บริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ในวิจัยนี้หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษาจัดทำขึ้นโดยสมัครใจ และมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นชนบท

18. ผลการดำเนินงานตามโครงการ ในวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่ได้จัดทำโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทเสร็จสิ้นไปแล้ว และมีผลต่อนักศึกษาและท้องถิ่นชนบททั้งในค่านิยมและนามธรรม ได้แก่

18.1 ผลทางค่านิยม เช่น อากาศดีขึ้น ถึงเก็บน้ำฝน หอมฉุย หอมสวาม เป็นต้น

18.2 ผลทางค่านามธรรม เช่น การที่นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการ ช่วยสังคมชนบท รับผิดชอบต่อสังคมชนบท หรือช่วยให้ประชาชนรู้จักวิธีรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักประกอบอาชีพหารายได้มากขึ้น เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับคือ

1. ความสำคัญและความเป็นมาของกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
2. การประเมินผลโครงการ

ความสำคัญและความเป็นมาของกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมขึ้น เนื่องจากกิจกรรมนิสิตศึกษามีบทบาทอย่างกว้างขวางในการที่จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (สำเนาวั ชจรศิลป์และคนอื่น ๆ 2527 : 15)

งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาได้จัดตั้งขึ้น เพื่อให้การสนับสนุนวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของมหาวิทยาลัย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ของคนในฐานะผู้มีความรู้ ความชำนาญและมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคลากรฝ่ายอื่น นอกจากนี้งานกิจกรรมนิสิตศึกษายังมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้นิสิตนักศึกษาได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตร (สำเนาวั ชจรศิลป์และคนอื่น ๆ 2527 : 15 อ้างอิงมาจาก Stroup, 1964 : 25) การเรียนในมหาวิทยาลัย นอกจากจะเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ความชำนาญด้านอาชีพตามสาขาวิชาที่นิสิตนักศึกษาเลือกเรียนแล้วยังทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์จากชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในกระบวนการอุดมศึกษาและในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ (Williamson, 1964 : 34, Berney, 1956 : 23)

การจัดกิจกรรมในสถาบันการศึกษาและชุมชนในด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการศึกษาและด้านศิลปวัฒนธรรม ก็เพื่อส่งเสริมความสนใจและความต้องการของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนเพื่อให้มีการพัฒนาการและมี... สูงสุด นอกจากนี้ยังช่วยสร้าง

นิสิตนักศึกษาให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย (สำเนา ขจรศิลป์และคนอื่น ๆ 2527 : 15 อ้างอิงมาจาก Taylor. 1949 : 12, Yeager. 1959 : 70)

กิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ 3 ประการคือ คุณภาพ คุณธรรม และคุณค่า ในด้านความเป็นผู้มี คุณภาพคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชา สามารถในการวางแผน สามารถ ทำงานได้อย่างมีระบบ สามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ดูลงไปได้ด้วยดี สามารถ ทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยที่ดี มีสุขภาพทางกายและทาง จิตที่ดี ด้านความเป็นผู้มีคุณธรรมคือ เป็นผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี เชื่อเพื่อเชื่อแน่ มีเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความตั้งใจจะทำประโยชน์ ให้แก่สังคม ทั้งในขณะที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษาและเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ด้านความ เป็นผู้มีคุณค่าคือ การที่เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ ประพฤติตัวให้เป็น ที่พึ่งปรารถนาของสังคม และทำประโยชน์ให้แก่สังคม ตลอดจนเป็นผู้ที่รักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติต่อไป (จำรูญ ณ ระนอง 2529 : 1)

ความหมายของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

การบริการสังคมและกิจกรรมคายอาสาพัฒนาชนบท เป็นกิจกรรมของนักศึกษา ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษากระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือ สร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณสมบัติ โดยทั่วไปนิสิตนักศึกษาจะออกไปพัฒนาชนบทในถิ่น ทุรกันดารยากไร้ หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในเมือง ได้แก่การช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในแหล่ง เสื่อมโทรมมีทั้งในด้านการสร้างถาวรวัตถุและการให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุข เพื่อช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (สำเนา ขจรศิลป์และคนอื่น ๆ 2527 : 18)

ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการอาสาพัฒนาชนบท

กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเข้ามาเพื่อประโยชน์ เริ่มปรากฏชัดหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้รับความเสียหายมาก จึงมีผู้รวบรวมอาสาสมัครทั้งค่ายปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ มีการจัดตั้งสมาคมพลเรือนบริการนานาชาติในประเทศฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2463 และขยายงานค่ายอาสาสมัครไปที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2467 ประเทศเยอรมันปี ในปี พ.ศ. 2471 จากนั้นกิจกรรมนี้ก็แพร่หลายไปในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศยุโรปและอเมริกา

ในประเทศไทย ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนว่ากิจกรรมค่ายอาสาสมัคร เริ่มขึ้นเมื่อใด แต่ปรากฏว่าองค์การและสมาคมทางคริสต์ศาสนาเคยจัดตั้งค่ายอาสาสมัครมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น สมาคม วาย เอ็ม ซี เอ และสำนักคริสเตียนกลางกรุงเทพฯ เป็นต้น สมาคมเหล่านี้ไม่เป็นที่แพร่หลาย เพราะส่วนใหญ่ทำอยู่เฉพาะในกลุ่มคริสต์ศาสนิกชนเท่านั้น การเริ่มกิจกรรมค่ายอาสาสมัครที่แท้จริงในประเทศไทย เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2500 หลังจากที่ผู้แทนยุวพุทธิกสมาคม คือ นายทวี วงศ์รัตน์ กลับจากการเข้าร่วมในค่ายฝึกผู้นำค่ายอาสาสมัครสำหรับอาเซียนใต้ ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดตั้งโดยคณะกรรมการจัดและดำเนินการตั้งค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งอินเดีย (Indian Organizing Committee for International Voluntary Work Group) ด้ยความร่วมมือของคณะกรรมการประสานงานค่ายอาสาสมัครนานาชาติ แห่งยูเนสโก ค่ายอาสาสมัครที่แท้จริงครั้งแรกจัดตั้งในนามของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ที่วัดหัวสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นค่ายฝึกผู้นำซึ่งมีชาวค่ายที่เป็นผู้แทนยุวพุทธิกสมาคม จำนวน 29 คน มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกให้ผู้แทนเหล่านั้นมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านค่ายอาสาสมัคร เพื่อจะได้ดำเนินการกิจกรรมในค่านนี้ต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มงานค่ายอาสาสมัครอย่างแท้จริง หลังจากนั้นยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ก็ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมในค่ายฝึกผู้นำของอาเซียนครั้งที่ 3 และดำเนินการตั้งค่ายอาสาสมัครร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยุวพุทธิกสมาคม ในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งแต่ละค่ายได้รับผลสำเร็จพอสมควร ต่อมากิจกรรมค่ายอาสาสมัครในประเทศไทยก็ได้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น

เป็นสำคัญ นอกเหนือไปจากการดำเนินงานของมูลนิธิสมาคมแห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีสมาคมและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้ดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาสมัคร เป็นครั้งคราว เช่น กรรมการสหายอเมริกันบริการ (American Friends Service Committee) สมาคม วาย เอ็ม ซี เอ ซึ่งส่วนมากจัดเป็นระบบค่ายอาสาสมัครเพื่อสัมนมา และค่ายอาสาสมัครเยาวชนซึ่งมีจุดมุ่งหมายด้านสันติภาพการ (พบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 5-6)

ความเป็นมาของ โครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทนั้น สืบเนื่องมาจากคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2525 ลงมติเห็นชอบ โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นโครงการย่อย และอนุมัติให้ดำเนินการตามมติของ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ให้บรรจุโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2525 : 1)

1. การบริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นวัตถุประสงค์หลักและเป็นหน้าที่สำคัญที่กำหนดไว้ประการหนึ่งในการจัดตั้งสถาบันระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง
2. เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาและอาจารย์ได้ออกสัมผัสชีวิตจริง ประสบการณ์จริงในการพัฒนาชนบท
3. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท อันจะเป็นประโยชน์และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักศึกษาเมื่อออกไปประกอบอาชีพรับใช้สังคมหลังจากจบการศึกษาแล้ว
4. เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่การลงทุนของนักการศึกษาภาคเอกชน อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่รัฐบาลในการร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ และนโยบายการลงทุนร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและรัฐโดยส่วนรวม
5. ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสสภาพความเป็นจริง และนำประสบการณ์มาประยุกต์กับภาควิชาการ ช่วยประชาชนให้ได้รับความรู้และผลจากการปฏิบัติงานภาคสนามของนักศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องชนชั้นนี้ให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือทำงานมากขึ้น

การวางแผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท

การวางแผน เป็นกระบวนการขั้นหนึ่งของการอาสาพัฒนาชนบทอันเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นกรรมการค่ายอาสาพัฒนาที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการวางแผนเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จไปด้วยดี สำนักข่าว ขจรศิลป์ (สำนักข่าว ขจรศิลป์ 2529 : 1) กล่าวถึงหลักสำคัญของการวางแผนการอาสาพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

1. กำหนดเวลาในการวางแผน ชมรมกิจกรรมนิสิตศึกษาค้นคว้าเพื่อประโยชน์ส่วนมากมีกิจกรรมตลอดปี ในการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทครั้งหนึ่งนั้น โดยทั่วไปนิสิตนักศึกษาจะทำงานหลายด้านประกอบกัน เช่น การจัดหารายได้อของชมรมเป็นค่าใช้จ่ายในการอาสาพัฒนาชนบท การหาความรู้และแนวทางใหม่ในการอาสาพัฒนาชนบทหรือบางชมรมมีกิจกรรมค้นคว้าเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ทำให้นิสิตนักศึกษามีกิจกรรมตลอดปีการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อดำเนินกิจกรรมตลอดปีการศึกษา ซึ่งเป็นแผนใหญ่ นอกจากนั้นยังมีแผนย่อยอีกหลายแผน เช่น แผนออกทำการสำรวจเพื่อจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท เป็นต้น ซึ่งทั้งแผนใหญ่และแผนย่อยเหล่านี้ควรจะได้จัดทำตั้งแต่ต้นปีการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของชมรม วัตถุประสงค์และนโยบายของกิจกรรมหรือโครงการทั้งหลาย เช่น นโยบายค่านิยมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย นโยบายส่งเสริมกิจกรรมนิสิตศึกษาค้นคว้าเพื่อประโยชน์ของทรวงมหาวิทยาลัย นโยบายการพัฒนาชนบทของประเทศ จะต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ชัดเจน เพราะวัตถุประสงค์และนโยบายเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวางแผน หากไม่ทำความเข้าใจเสียตั้งแต่ต้นหรือไม่เข้าใจสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ และนโยบายแล้วแผนงานที่กำหนดนั้นก็อาจผิดพลาดหรือล้มเหลวได้

3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนที่สำคัญได้แก่ ข้อมูลในค่านต่าง ๆ เช่น เงิน จำนวนนิสิตนักศึกษา วัสดุ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการสถานที่ตั้งค่ายอาสาพัฒนา และเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องจัดเตรียมให้พร้อม

4. วิธีดำเนินงานตามแผน เมื่อได้วางแผนขึ้นแล้วจะต้องพิจารณาหาวิธีดำเนินการตามแผนที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้แผนที่ได้กำหนดขึ้นนั้น เป็นแผนงานที่สามารถดำเนินการได้

5. ต้องคำนึงถึง สภาพแวดล้อมกินฟ้าอากาศ สภาพเศรษฐกิจ และ วัฒนธรรมนิยมประเพณีของชุมชน

ประโยชน์ของโครงการอาสาพัฒนาชนบท

การที่ทางราชการได้ส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเข้ามาเพิ่มประโยชน์ และได้บรรจุโครงการอาสาพัฒนาชนบทไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) นั้น เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นดังนี้

1. ประโยชน์ที่จะเกิดแก่สังคมชนบท สังคมชนบทเป็นสังคมของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ กล่าวคือ ประชากรประมาณร้อยละ 80 อยู่ในชนบท การพัฒนาประเทศในรอบ 20 ปี ที่ผ่านมา เราได้ถูกชักชวนให้หลงใหลในความเติบโตทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ซึ่งมีความก้าวหน้าเติบโตเกินกว่าร้อยละ 9.74 ต่อปี และประชากรก็เพิ่มขึ้นเพียงประมาณร้อยละ 1.8 ต่อปี หมายความว่ารายได้ประชาชาติถัวเฉลี่ยต่อหัวคืบหน้าไม่ต่ำกว่า 2 เท่าตัว แต่ความเติบโตเหล่านี้มิได้ให้ผลประโยชน์แก่ชนบท เพราะที่แท้จริงแล้วประโยชน์เหล่านี้ตกอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ ชาวชนบทจริง ๆ อาจจะได้รับผลบ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย

ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้สนับสนุนกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทางด้านอาสาพัฒนาชนบท โดยจัดเป็นความสำคัญเร่งด่วนสูงสุด ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีผลต่อท้องถิ่นดังนี้

- (1) ประชาชนได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต
- (2) ก่อให้เกิดความเจริญแก่ประชาชนในท้องถิ่น ด้านความรู้เพื่อการดำเนินชีวิต เช่น การศึกษา การเกษตร การสาธารณสุข

นอกจากนั้น การอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา ยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มองเห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นของตน เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีความรู้สึกละอายและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมหรือสังคมในท้องถิ่น ฝึกให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อกันเองช่วยเหลือตนเองและสังคม ทั้งจะเป็นได้จากการที่นิสิตนักศึกษานอกพัฒนาชนบทในทุกท้องถิ่นที่ได้มีชาวบ้านมาช่วยทำงานในคานต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ นอกจากนี้ ยังได้บริจาคทุนทรัพย์และวัสดุต่าง ๆ เท่าที่มีให้แก่นิสิตนักศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย

2. ประโยชน์ที่จะเกิดแก่นักนิสิตนักศึกษาที่ออกปฏิบัติงาน

2.1 นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองในการปฏิบัติงาน ได้รับประสบการณ์ตรงอันจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคมชนบท สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เป็นจริง ตลอดจนสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมชนบท เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ย่อมจะมีความกระตือรือร้นที่จะไปทำงานในชนบท

2.2 นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกการเป็นผู้นำที่มีความสามารถและเป็นผู้ตามที่ดี โดยรู้จักและเข้าใจการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน รู้จักการผ่อนปรนและรับฟังข้อคิดเห็นของคนอื่น รู้จักแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลรอบคอบด้วยความอดทน

2.3 ทำให้นิสิตนักศึกษามีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับข้าราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชน (อาทร ชนเห็นชอบ ม.ป.ป. : 8 - 10)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การปฏิบัติงานตามโครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 เป็นต้นมานั้น อาทร ชนเห็นชอบ (อาทร ชนเห็นชอบ 2526 : 17 - 20) ได้กล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะ ยังไม่มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ มากขึ้น

2. แผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยเสนอขอรับงบประมาณจาก หน่วยงานมหาวิทยาลัยควรจะได้จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบและรวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อให้ หน่วยงานมหาวิทยาลัยมีเวลาพิจารณาสนับสนุนได้อย่างเต็มที่

3. เป้าหมายในการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ควรมีความชัดเจน กล่าวคือ ควรมีการพิจารณากันให้ถ่องแท้ว่า บทบาทและหน้าที่ของนิสิตศึกษานั้นน่าจะเป็นทั้ง ผู้ลงแรงสร้างถาวรวัตถุและเป็นผู้กระตุ้นให้ประชาชนในชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงใน วิธีชีวิตด้วยหรือไม่

4. หน่วยงานมหาวิทยาลัยควรมีการฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาที่จะออกไปพัฒนา ชนบทเพื่อฝึกกายฝึกใจให้เป็นนักพัฒนาและให้เกิดความรู้เรื่อง การพัฒนาแบบผสมผสาน การพัฒนาแบบต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้งานด้านพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษาเป็นผลดีมากกว่า ที่เป็นอยู่

5. ผู้บริหารกิจการนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ควรจะสามารถนำผลการปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อจะได้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน

แนวความคิดและการประสานความร่วมมือในการอาสาพัฒนาชนบท

ภาพรวมของการพัฒนาชนบทนั้นจะมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและ สังคม เพราะการพัฒนาชนบทเป็นเป้าหมายใหญ่ในการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศที่ต้องเป็นไปตามเป้าหมายหรือปัญหาของ คนส่วนใหญ่ในชุมชน ผสมผสานกับ เป้าหมาย หรือความต้องการของผู้บริหารประเทศ โดยกระทำในระบอบที่จะมุ่งให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นของคนในสังคมอันเนื่องมาจากพื้นฐานของการพัฒนาบุคคล ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปสาเหตุและสภาพ ปัญหาในพื้นที่ชนบทภาคจนของไทยไว้ 3 ประเด็นใหญ่คือ

1. ปัญหาเรื่องความขาดแคลน ได้แก่ การขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ การปลูกข้าวไม่พอกินพอขาย ขาดแคลนโค กระบือ อาหารการกินในท้องดินขาดแคลน การคมนาคมไม่สะดวก เป็นต้น
2. ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ได้แก่ การขาดอาหาร โภชนาขาด โรคระบาด โรคติดต่อ การไม่รู้วิธีรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว เป็นต้น
3. ปัญหาเรื่องความไม่รู้ ได้แก่ การถูกเอาเปรียบ ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ เป็นต้น
(บุญแสง ชีระภากร 2529 : 12 อ้างอิงมาจาก ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ 2526 : 3)

แนวความคิดในการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษาชั้นนั้น เย็นใจ เล่าหวณิช (เย็นใจ เล่าหวณิช 2526 : 82 - 83) เสนอแนวคิดในเรื่องนี้ว่า นิสิตนักศึกษาไม่ควรพัฒนาโดยวิธีแจกเครื่องอุปโภคบริโภค เพราะสิ่งเหล่านี้จะหมดไปโดยรวดเร็ว เช่นถ้าแจกปลาให้แก่ชาวบ้านที่ยากจนคนละ 1 ตัว ชาวบ้านจะรับประทานได้ในมือเดียว แต่ถ้าแจกคันเบ็ดพร้อมกับสอนวิธีตกปลาให้ ชาวบ้านก็จะประกอบอาชีพหาเงินได้ตลอดกาล เป็นต้น หรือในทำนองเดียวกันถ้านิสิตนักศึกษาเข้าไปทำความสะอาดถนนเก็บมูลควาย เก็บทำลายขยะให้เรียบร้อย ชาวบ้านในหมู่บ้านต่อไปก็จะขอให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปพัฒนาอีก ทั้งนี้ เพราะเขาไม่มีส่วนร่วม ประกอบกับจิตใจยังไม่ได้รับการพัฒนา แนวคิดในการพัฒนาชนบท อีกประการหนึ่งคือ ไม่ควรใช้เงินทำการพัฒนา เพราะถ้าให้เงินมาก ๆ ในขณะที่จิตใจของคนยังไม่พัฒนา ก็จะเกิดการรั่วไหล ดังนั้นจึงควรให้ของที่เป็นประโยชน์ให้เสร็จ แนวคิดในการพัฒนาชนบทประการสุดท้ายคือ การพัฒนานั้นจะต้องเน้นที่ผู้นำในท้องถิ่น ในการพัฒนาชนบทไม่ว่าจะเป็นนิสิตนักศึกษาหรือพัฒนากรก็ตามจะปฏิบัติได้ไม่ดีเท่ากับให้คนในหมู่บ้านนั้น ๆ เป็นนักพัฒนาและเป็นผู้นำเอง เพราะเขาจะอยู่ที่นั่นคายนั่น ซึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปได้อย่างต่อเนื่องและครบวงจร

การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชนบท นิสิตนักศึกษาควรจะได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายการปฏิบัติงาน โดยการสำรวจและกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความต้องการของประชาชน รวมทั้งจะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการและหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้หลัก 4 ประสานคือ นิสิตนักศึกษาและอาจารย์หนึ่ง หน่วยราชการที่รับผิดชอบหนึ่ง ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่ง และหน่วยงานภาคเอกชนหนึ่ง (อาทร ชนเห็นชอบ ม.ป.ป. : 9) สิ่งสำคัญที่การอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษาจะละเอียดเสียมิได้ คือการที่ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติงาน ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างนิสิตศึกษากับชาวบ้านนั้นเป็นเครื่องยืนยันว่าชาวบ้านที่เป็นเจ้าของมีความต้องการแท้จริง และชาวบ้านมีศรัทธาและเชื่อมั่นว่านิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเพื่อนของตน เป็นผู้ที่มาสร้างส่วนที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไม่ใช่สร้างปัญหา (ไพฑูรย์ อิงคสุวรรณ 2525 : 25)

ความเป็นมาของการประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการบริการสาธารณะได้เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 16 แต่ในยุคต้นเป็นไปในลักษณะลองผิดลองถูกโดยไม่มีหลักวิชาที่แน่นอน จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งความต้องการด้านการประเมินผลได้มีลักษณะจริงจังขึ้น โดยมีการจัดส่งแบบฟอร์มประเมินผลถึงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการในบางประเทศเพื่อให้เสนอผลการปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ การกรอกแบบฟอร์มดังกล่าวจึงเป็นการเริ่มกำหนดมาตรฐานที่จะใช้ เป็นเกณฑ์สำหรับการเปรียบเทียบและเริ่มการสะสมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการบริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างไรก็ดี แม้ความพยายามในการประเมินผลจะเป็นมรดกตกทอดมานานประมาณ 200 ปีแล้ว แต่หลักวิชาการวิจัยประเมินผลซึ่งได้รับการปรับปรุงพัฒนาขึ้นใช้ในัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการศึกษาการในช่วงเวลาประมาณ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งเป็นผลงานของนักวิชาการชาวอเมริกันเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ การวิจัยประเมินผลโครงการได้รับความสนใจอย่างมากเมื่อประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) และต่อมาประธานาธิบดีลินคอล์น บี. จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ได้วางเป้าประสงค์สูงสุดในการที่จะมุ่ง

เร่งรัดพัฒนาสหรัฐอเมริกาให้เป็น "สังคมที่ยิ่งใหญ่" (The Great Society) ในราวคริสต์ศักราช 1960 โดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเป็นระบบจากการสนับสนุนส่งเสริมทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม สำหรับโครงการบริการสาธารณะในสถานต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข การศึกษา สังคมสงเคราะห์ และกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลอเมริกันขณะนั้นมีผลในการเร่งส่งเสริมการวิจัยทั้งด้านวิชาการและด้านประเมินผล กล่าวคือ ขณะที่การวิจัยทางวิชาการ มุ่งศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาทางสังคมเพื่อประโยชน์แก่การกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหานั้นในลักษณะโครงการทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว และเมื่อโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหานั้นดำเนินไปแล้ว ก็จะทำการประเมินผลโครงการนั้นเพื่อทราบว่าผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด แต่ไม่ว่ากระบวนการเช่นนี้จะนำไปสู่แนวนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ผลที่ปรากฏชัดก็คือความตื่นตัวในการพัฒนาปรับปรุงหลักการวิจัยและประเมินผล ซึ่งแต่เดิมไม่ได้รับความสนใจในกลุ่มนักวิชาการเท่าที่ควร ปัจจุบันสหรัฐอเมริกา มีการวิจัยประเมินผลโครงการ ไม่น้อยกว่า 300 เรื่องต่อปี นอกจากนี้ประเทศกลุ่มลาตินอเมริกา ก็ได้ใช้งบประมาณจำนวนมาก เพื่อการวิจัยประเมินผลโครงการ ส่วนประเทศไทยแม้คำว่า "การประเมินผลโครงการ" จะเป็นที่รู้จักมานานก็ตาม แต่ "การวิจัยและประเมินผล" ยังจัดว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังในปัจจุบัน (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ 2526 : 112 - 113)

รูปแบบของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเท่าที่ปฏิบัติมากระทำได้หลายรูปแบบ มีผู้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการในลักษณะต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

สตีฟเฟิลบีม และเวบสเตอร์ (อุทุมพร ทองอุไทย 2524 : 27 - 32 อ้างอิงมาจาก Stufflebeam and Webster 1972) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การประเมินเทียม (Pseudo Evaluation) ได้แก่ การประเมินที่ผลของการประเมินให้คุณค่าเป็นบวกหรือลบ แต่ไม่สอดคล้องกับคุณค่าที่แท้จริง

167590

2. การประเมินกึ่งจริง (Quasi Evaluation) ได้แก่ การประเมินที่อาศัยคำถามเฉพาะเจาะจง ใช้วิธีการที่เป็นระบบ แต่อาจจะไม่ได้วัดคุณค่าของสิ่งนั้น

3. การประเมินที่แท้จริง (True Evaluation) ได้แก่ การประเมินที่ต้องศึกษาคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ อย่างแท้จริง

การแบ่งการประเมินผลอีกลักษณะหนึ่ง เป็นลักษณะการประเมินโดยพิจารณาความวงจรของการวางแผนงาน โดยสุนทร เกิดแก้ว (บุญศรี แสงประเสริฐ 2530 : 41 อ้างอิงมาจาก สุนทร เกิดแก้ว 2520 : 35 - 36) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การประเมินก่อนปฏิบัติงานตามแผน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อดูความคาดหวังของการปฏิบัติงานว่า ถ้าทำตามแผนแล้วจะเกิดผลอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่มีข้อมูลเกิดขึ้นจริง ๆ ดังนั้นการประเมินจึงต้องใช้วิธีการให้เหตุผล

2. การประเมินขณะปฏิบัติงานตามแผน (On Going Evaluation) เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดจากการดำเนินงานของโครงการนั้น เพื่อทราบว่าประสบความสำเร็จตามจุดหมายย่อยเพียงใด หรือมีจุดบกพร่องต้องแก้ไขอย่างไร

3. การประเมินหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานตามแผนแล้ว (Expost Evaluation of Complete Activities) เป็นการประเมินเมื่อการดำเนินงานตามโครงการสิ้นสุดลงแล้ว เพื่อต้องการดูว่าการดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด

ส่วนสคริฟเวนได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะคือ (บุญศรี แสงประเสริฐ 2530 : 41 - 42 อ้างอิงมาจาก Scriven. 1963 : 60 - 75)

1. การประเมินความก้าวหน้าหรือการประเมินระยะสั้น (Formative Evaluation) ได้แก่ การประเมินในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่มีประโยชน์ต่อผู้ประเมินโครงการ

2. การประเมินสรุปหรือการประเมินระยะยาว (Summative Evaluation) ได้แก่ การประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้วเพื่อประโยชน์ในการศึกษาคำค่าของโครงการและเพื่อการพิจารณาลักษณะที่ดีของโครงการนั้นไปใช้ในสถานการณ์อื่นต่อไป

รูปแบบการประเมินซีบีพี (The CIPP Model of Evaluation)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1974 : 128 - 150) ได้เสนอรูปแบบการประเมินซีบีพี เพื่อใช้ในการประเมินทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) คือการประเมินความต้องการที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนงาน การวางนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการอื่น ๆ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือการประเมินปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดวิธีการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การประเมินผลในส่วนนี้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจว่าระบบโครงสร้างต่าง ๆ ของโครงการ รวมทั้งวิธีการและระบบการบริหารงานของโครงการมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรจะใช้วิธีการใดที่เหมาะสมกว่า

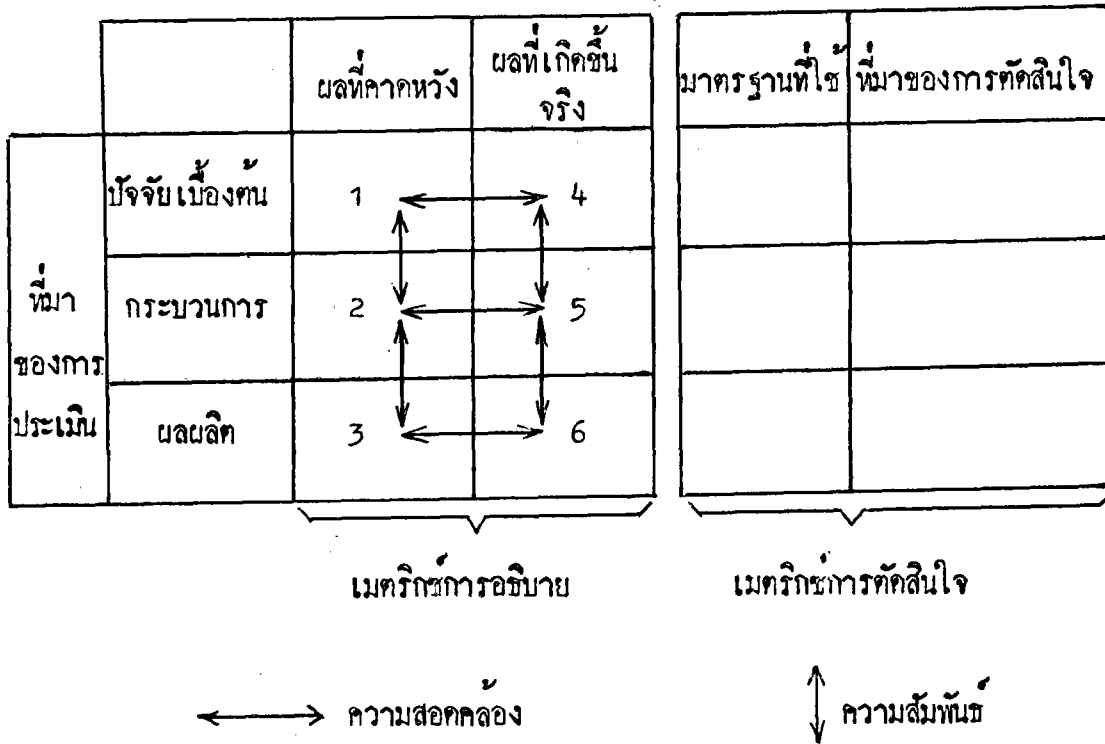
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือการประเมินโครงการในด้านการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ และปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานตามโครงการ การประเมินในส่วนนี้จะเป็ประโยชน์ในการตัดสินใจปฏิบัติตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้แล้ว

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือการประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามโครงการนั้น ตามวิธีการและแนวทางดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจแล้ว การประเมินผลในส่วนนี้ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงข้อบกพร่องของการวางแผน การบริหารโครงการ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามโครงการในโอกาสต่อไป และเมื่อดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องทำการประเมินในกระบวนการเดิม เช่นนี้อีก เพื่อให้ได้วิธีปฏิบัติงานตามโครงการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

การประเมินตามแนวความคิดนี้จะต้องทำการประเมินเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันเพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้อง และผู้ประเมินจะต้องเสนอแนวทางเลือกการแก้ไขปัญหามากมาย ๆ วิธี เพื่อสะดวกแก่ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจในการดำเนินการต่อไป

รูปแบบการประเมินของสแตก (Stake's Countenance Model)

สแตก (Stake, 1967 : 523 - 540) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินทางการศึกษาว่า ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ แต่เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ดังนั้นการประเมินจึงต้องมีความมุ่งหมายว่าจะนำข้อมูลมาเพื่ออะไร สแตกให้ความเห็นว่าข้อมูลที่ต่องการนั้นคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อ "การอธิบาย" (Description) และ "การตัดสินใจ" (Judgement) ซึ่งได้แก่ ข้อมูลสามชนิดคือ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการ (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) และในการเก็บข้อมูล ผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ โดยแยกออกเป็นสี่ประเภท ซึ่งได้แก่ ผลที่คาดหวัง ผลที่เกิดขึ้นจริง มาตรฐานที่ใช้ และที่มาของการตัดสินใจ นอกจากนั้น ในกำการประเมิน ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการอธิบายก่อน คือ ต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างผลที่คาดหวังกับผลที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ และมาตรฐานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจริง แล้วจึงตัดสินใจ แนวคิดของสแตกแสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงรูปแบบการประเมินของสเทค

สเทคเสนอวิธีการประเมินในรูปแบบของเมตริกซ์ (Matrix) สองประเภทคือ เมตริกซ์การอธิบาย และเมตริกซ์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในเมตริกซ์การอธิบาย แบ่งออกเป็น 6 ช่องคือ
  - ช่องที่ 1 หมายถึงภาวะการที่คาดหวังว่าต้องมีอยู่ก่อนที่การปฏิบัติงานตามโครงการจะเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการที่เชื้ออำนาจให้เกิดผล ดังที่คาดหวังไว้
  - ช่องที่ 2 หมายถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามความคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ คือก่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้
  - ช่องที่ 3 หมายถึงผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน
  - ช่องที่ 4 หมายถึงปัจจัยที่มีอยู่จริงก่อนที่เริ่มโครงการ
  - ช่องที่ 5 หมายถึงกระบวนการดำเนินงานตามที่สังเกตได้จริงจากโครงการ
  - ช่องที่ 6 หมายถึงผลผลิตที่ได้จริง ๆ หลังจากโครงการจบลงแล้ว

ตั้งแต่ข้อที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนวคือ ในแนวตั้ง
 ใต้แกวของที่ 1 - 2 - 3 และ 4 - 5 - 6 ควรมีความสัมพันธ์กัน เพื่อที่ว่าปัจจัย
 เบื้องต้นนี้อ่านง่ายต่อการระบุนวณหรือไม่ และในแนวนอน ใต้แกวของ 1 - 4, 2 - 5
 และ 3 - 6 ต้องมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ไต่จากการ
 ปฏิบัติจริง ๆ ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งนั้น มีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่
 ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

เมื่อพิจารณาทั้งในแนวตั้งและแนวนอนแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์และสอดคล้อง
 กัน แสดงว่าโครงการนั้นเป็นโครงการที่บรรลุผลตามที่คาดหวังเอาไว้

2. ในเมตริกซ์การตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูล
 ที่ได้จากเมตริกซ์การอธิบาย เกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่โดยคณะ
 กรรมการฯ หรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรรู้ให้ผู้ประเมิน
 มีบทบาทช่วย คือต้องสรุปออกมาให้ได้ว่าโครงการการศึกษามีประสิทธิภาพมากน้อย
 เพียงใด หรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่จุดใดหรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน หรือเป็น
 อุปสรรคต่อโครงการ

แนวคิดของสแตคแตกต่างไปจากแนวคิดของคนอื่น ๆ ถ้าพบว่าผลลัพท์ยังไม่ดี
 ไม่ได้หมายความว่าวางแผนไม่ดีหรือการปฏิบัติงานตามโครงการไม่ดี แต่อาจบ่งชี้
 ที่องค์ประกอบอื่น เช่น การจัดเวลา สภาพแวดล้อม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
 ก็ได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการอาสาพัฒนา
 ชนบทของนักศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่จะ
 พัฒนาตัวนักศึกษาทั้งในด้านที่เป็นร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และเป็นการช่วย
 สร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นชนบทด้วย ซึ่งรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนในเรื่องกิจกรรมนิสิต
 นักศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดทำโครงการบริการสังคม
 และค่ายอาสาพัฒนาชนบทมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2530 โดยในปี
 งบประมาณ 2527 รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 5 แสนบาท ปีงบประมาณ

2528 - 2530 จำนวนปีงบประมาณละ 2 ล้านบาท จากการศึกษาที่รัฐบาลให้การสนับสนุน
งบประมาณเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดทำโครงการบริการสังคมและค่ายอาสา
พัฒนาชนบทมาแล้ว 4 ปี จึงสมควรที่จะได้มีการประเมินผลโครงการอย่างมีระบบ
กล่าวคือ ทำการประเมินทั้งในส่วนปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เพื่อทราบ
ถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามโครงการ และเพื่อทราบว่าผลการดำเนิน
งานเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและท้องถิ่นชนบทหรือไม่

บทที่ 3

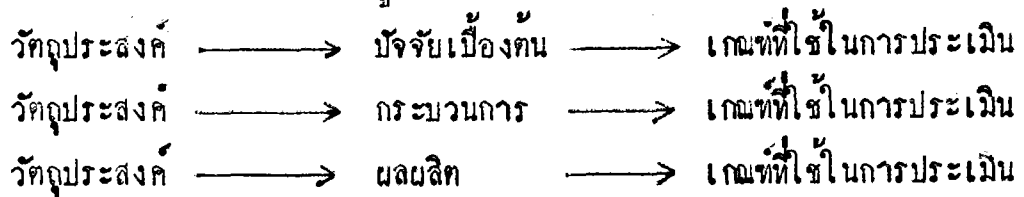
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. สร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล
2. กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ 2530 สร้างขึ้นโดยยึดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ที่ทบวงมหาวิทยาลัยตั้งไว้ โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาพิจารณาว่า เกณฑ์ในส่วนวิจัยเบื้องต้น เกณฑ์ในส่วนกระบวนการ และเกณฑ์ในส่วนผลผลิตควรเป็นอย่างไร จึงแผนภูมิต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์ประเมินผลโครงการ

1. ศึกษาเปรียบเทียบ คำสั่ง ประกาศ และเอกสารของทบวงมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร เงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. สัมภาษณ์ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการบริหาร เงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3. ผู้วิจัยร่างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ แล้วนำไปให้กรรมการ
ในคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลโครงการตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเพิ่มเติม ลำดับการ
ประเมิน วัตถุประสงค์ และเกณฑ์ประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนา
ชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงลำดับการประเมิน วัตถุประสงค์ และเกณฑ์การประเมินโครงการสังคมและกายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530

ลำดับการประเมิน	วัตถุประสงค์ของโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชนบท	เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชนบท
<p>ปัจจัยเบื้องต้น</p>	<p>1. ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสออกไปให้บริการทางคำปรึกษาการแก่สังคม</p>	<p>1. ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัย</p> <p>2. มีการจัดแผนสมัชชากายออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายอนามัย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายปฏิบัติงาน เป็นต้น</p> <p>3. มีเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องมือก่อสร้าง อุปกรณ์การ ในการประกอบอาหาร อุปกรณ์การแพทย์ อุปกรณ์การประชาสัมพันธ์ พานระนาดา เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน</p> <p>4. จัดทำแผนปฏิบัติงานไว้ชัดเจน</p> <p>5. มีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ก่อนกำหนดโครงการปฏิบัติงาน</p> <p>6. ได้แจ้งให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการก่อนปฏิบัติงาน</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับการประเมิน	วัตถุประสงค์ของโครงการบริการสังคม และคณาจารย์พัฒนาชนบท	เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคม และคณาจารย์พัฒนาชนบท
ปัจจัยเบื้องต้น (ต่อ)	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศโดยการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท (ต่อ) ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคมชนบท 	<ol style="list-style-type: none"> ใ้ค้ใจแรงขอใ้ประชาชนมาช่วยทำงานตามโครงการก่อนปฏิบัติงาน ใ้ค้ใจแรงขอใ้ประชาชนนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยทำงานตามโครงการก่อนปฏิบัติงาน มีการจัดหางบประมาณส่วนหนึ่งสมทบกับงบประมาณของทบวงมหาวิทยาลัย
กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสออกไปให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 	<ol style="list-style-type: none"> นักศึกษาที่เป็นสมาชิกค่ายใ้ค้ความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ทางช่าง ความรู้ทางเกษตร ความรู้ทางสาธารณสุข ฯลฯ ในการปฏิบัติงาน อาจารย์ที่ปรึกษาใ้ค้โครงการตามจำนวนที่ใ้ค้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยอยู่ใ้ค้ค่าปรึกษาและดูแลการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มจนจนเสร็จงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับการประเมิน	วัตถุประสงค์ของโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท	เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท
<p>กระบวนการ (ต่อ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสออกไปให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (ต่อ) ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทย โดยการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท 	<ol style="list-style-type: none"> รวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินไว้เป็นหลักฐานครบถ้วน งบประมาณที่เตรียมไว้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานมหาวิทยาลัย หน่วยราชการในท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ประชาชนในท้องถิ่นมาช่วยทำงานอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 5 คน ประชาชนในท้องถิ่นนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วย ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกค่ายกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกค่ายกับประชาชนในท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์การรวมกันระหว่างสมาชิกค่ายประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นขณะปฏิบัติงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับการประเมิน	วัตถุประสงค์ของโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท	เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท
กระบวนการ (ต่อ)	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ ต่อสังคมชนบท 	<ol style="list-style-type: none"> มีจำนวนนักศึกษาที่เป็นสมาชิกค่ายอยู่ปฏิบัติงานตลอด เวลาเกินกว่าร้อยละ 90 สมาชิกค่ายปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี นักศึกษาที่เป็นสมาชิกค่ายปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง มีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ มอบงานที่ทำสำเร็จรวดเร็วทันแก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น
ผลผลิต	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสออกไป ให้บริการด้านวิชาการแก่สังคม 	<ol style="list-style-type: none"> นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ทาง ช่าง ความรู้ทางการเกษตร ความรู้ทางสาธารณสุข อาสา ช่วยชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นได้รับความรู้ทางเกษตรหรือความรู้ ทางการสาธารณสุข ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดความรู้ ชีวิต

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับการประเมิน	วัตถุประสงค์ของโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชุมชน	เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคม และกายอาสาพัฒนาชุมชน
ผลผลิต (ต่อ)	<p>2. ส่งเสริมให้บัณฑิตศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยโดยการออกกายอาสาพัฒนาชุมชน</p> <p>3. ส่งเสริมให้บัณฑิตศึกษามีความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น</p>	<p>4. งานที่ปฏิบัติตามโครงการมีส่วนร่วมช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน</p> <p>5. ประชาชนที่ตัวที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น</p> <p>6. งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการยังใช้ประโยชน์อยู่ถึงในปัจจุบัน</p> <p>7. งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการ ปัจจุบันมีผู้ดูแลรักษาอยู่</p> <p>8. งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการตอบสนองต่อความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่น</p> <p>9. ปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนดไว้</p> <p>10. ปฏิบัติงานทุกชนิดงานที่กำหนดไว้เสร็จสิ้น</p> <p>11. ทำให้บัณฑิตศึกษามีความคิดจะช่วยเหลือสังคมชุมชน</p>

กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วยผู้ร่วมปฏิบัติงานและ/หรือ ใ้ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุคมศึกษา เอกชน ปีงบประมาณ 2530 ดังนี้

1. นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ
2. นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน
3. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
4. ประชาชนในท้องถิ่นที่เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
5. เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

จากข้อมูลของกองสถาบันอุคมศึกษา เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2529 ถึงเดือนกันยายน 2530 ซึ่งมีโครงการคานต่าง ๆ คือ คานการศึกษา คานการพัฒนาชุมชน คานการเกษตร และคานการสาธารณสุข รวม 31 โครงการ จำนวนโครงการและประชากร จำแนกตามสถาบัน ลักษณะของงาน งบประมาณที่ใ้รับการสนับสนุน และจังหวัดที่ปฏิบัติงาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาและจังหวัดที่ปฏิบัติงาน

สถาบัน	จำนวนโครงการ	ลักษณะของงาน	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	ประชากร			
					นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ	นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	3	พัฒนาชุมชน	43,906	ฉะเชิงเทรา	44	6	2	20
		การศึกษา	70,000	บุรีรัมย์	64	6	2	20
		การศึกษา	44,783	สุพรรณบุรี	24	6	2	20
		พัฒนาชุมชน	40,000	เชียงใหม่	24	6	2	20
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	4	พัฒนาชุมชน	7,000	เชียงใหม่	44	6	2	20
		การศึกษา	40,000	เชียงใหม่	44	6	4	20
		สาธารณสุข	11,000	เชียงใหม่	21	6	2	20
		พัฒนาชุมชน	81,717	มุกดาหาร	52	6	2	20
สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	3	พัฒนาชุมชน	117,043	อุดรศักดิ์	34	6	1	20
		การศึกษา	17,001	เพชรบูรณ์	24	6	2	20
วิทยาลัยภาคกลาง	1	พัฒนาชุมชน	33,661	อุดรศักดิ์	44	6	2	20

ตาราง 2 (ต่อ)

สถาบัน	จำนวนโครงการ	ลักษณะของงาน	งบประมาณที่ได้รับสนับสนุน	จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	ประชากร			
					นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ	นักศึกษาตัวหนาโครงการ และ ตัวหนาแผนงาน	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	3	พัฒนาชุมชน	35,920	เลย	39	6	3	20
		พัฒนาชุมชน	201,330	เพชรบุรี	34	6	2	20
		พัฒนาชุมชน	54,080	เพชรบุรี	74	6	2	20
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	1	การศึกษา	115,000	พะเยา	44	6	2	20
	2	การศึกษา	110,000	ศรีสะเกษ	54	6	2	20
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์		การศึกษา	184,000	นครศรีธรรมราช	44	6	4	20
	2	การศึกษา 96	96,354	ลำพูน	49	6	2	20
วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์	3	พัฒนาชุมชน	63,440	สุพรรณบุรี	29	6	1	20
		พัฒนาชุมชน	49,300	บุรีรัมย์	24	6	3	20
		การเกษตร	47,400	มหาสารคาม	24	6	5	20
	การเกษตร	21,991	มหาสารคาม	39	6	4	20	

ตาราง 2 (ต่อ)

สถาบัน	จำนวนโครงการ	ลักษณะของงาน	งบประมาณที่ได้รับ	จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	ประชากร			
					นักศึกษาปฏิบัติงานในโครงการ	นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนก	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	1	สาธารณสุข	42,630	หนองคาย	36	6	2	20
วิทยาลัยวชิรวิฑูรย์	1	พัฒนาชุมชน	90,000	นครราชสีมา	34	6	2	20
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	1	พัฒนาชุมชน	76,140	ขอนแก่น	54	6	2	20
วิทยาลัยอุตสาหกรรมศึกษา	1	พัฒนาชุมชน	65,870	ชัยภูมิ	64	6	3	20
วิทยาลัยหัวเฉียว	1	สาธารณสุข	58,305	สกลนคร	39	6	3	20
วิทยาลัยแสงธรรม	1	พัฒนาชุมชน	25,120	นครราชสีมา	29	6	2	20
วิทยาลัยบึงขัง	1	พัฒนาชุมชน	30,054	เชียงใหม่	34	6	3	20
วิทยาลัยศรีสะเกษ	1	สาธารณสุข	27,050	สระบุรี	64	6	5	20
วิทยาลัยรังสิต	1	การเกษตร	63,385	ปทุมธานี	34	6	2	20
รวม	31	-	-	-	1,260	186	74	630

หมายเหตุ : จำนวนโครงการและผู้ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและกายอาสาสมัครของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
 ในหนึ่งปีงบประมาณ 2530 กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พวงมหาวិทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

2.1 เลือกสถาบันการศึกษา สถาบันละ 1 โครงการ จำนวน 5 สถาบัน และในจำนวน 5 สถาบันนี้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในตัวผู้ปฏิบัติงาน จึงเลือกสถาบันที่อยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งมีความแตกต่างกันในลักษณะเฉพาะของสถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นสถาบันทางด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุมเป็นสถาบันทางด้านสังคมศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลเชนท่หลุยส์เป็นสถาบันทางด้านพยาบาลศาสตร์ และวิทยาลัยรังสิตเป็นสถาบันทางด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์

2.2 เลือกตามลักษณะงาน ลักษณะงานตามโครงการทั้งหมดจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ ด้านการศึกษา 8 โครงการ ด้านพัฒนาชุมชน 15 โครงการ ด้านการเกษตร 3 โครงการ และด้านสาธารณสุข 4 โครงการ จึงเลือกลักษณะงานด้านการศึกษา ด้านการเกษตร และด้านสาธารณสุข มาลักษณะงานละ 1 โครงการ ส่วนลักษณะงานด้านพัฒนาชุมชนเนื่องจากมีจำนวนมากที่สุด จึงเลือกมา 2 โครงการ รวมเป็น 5 โครงการ

2.3 เลือกตามงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน โดยเลือกมาเฉพาะโครงการที่ได้รับงบประมาณมาก และงบประมาณปานกลาง

2.4 เลือกตามจำนวนผู้ร่วมโครงการ โดยเลือกโครงการที่มีผู้ร่วมปฏิบัติงานจำนวนมาก และปานกลาง

กลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบัน ลักษณะของงาน งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน และจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

สถาบัน	ลักษณะของงาน	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน (บาท)	ผู้ร่วมโครงการ				รวมจำนวนผู้ร่วมโครงการ
			นักศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ	นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
ธุรกิจบัณฑิตยวงษ์สวัสดิกุลศรีปทุมรังสิต	การศึกษา	110,000	54	6	2	10	72
	การพัฒนาชุมชน	90,000	34	6	2	10	52
	การพัฒนาชุมชน	76,140	54	6	2	10	72
	การเกษตร	63,385	34	6	2	10	52
พยาบาลรัตนดุสิต	การสาธารณสุข	42,630	36	6	2	10	54
รวม	-	-	212	30	10	50	302

ตาราง 3 แสดงว่า มีจำนวนโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 5 โครงการ จำแนกเป็นโครงการด้านการศึกษา 1 โครงการ ด้านการพัฒนาชุมชน 2 โครงการ ด้านการเกษตร 1 โครงการ และด้านสาธารณสุข 1 โครงการ และมีจำนวนผู้ร่วมโครงการรวมทั้งสิ้น 302 คน จำแนกเป็นนักศึกษามัธยมศึกษาในโครงการ 212 คน นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน 30 คน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ 10 คน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น 50 คน

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาระเบียบ คำสั่ง ประกาศ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และสถานะของโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หน่วยงานมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยยึดเกณฑ์ประเมินโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 และข้อมูลจากข้อ 1 เป็นแนวทางคัดแปลงเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามจากแบบสอบถามการประเมินผลโครงการอาสาพัฒนาชนบทปีงบประมาณ 2525 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : ภาคผนวก) และคัดแปลงรูปแบบสำหรับการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์การประเมินผลโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2526 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : ภาคผนวก)
3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้สำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อให้ข้อความถามและคำชี้แจงมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกิจการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทและด้านการประเมินโครงการ จำนวนห้าท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัส ธีระนอง รองศาสตราจารย์ สมสรร วงษ์อยู่น้อย คร. สุเมธ เข้มขุน นางปราณี บุรณโอสถ และนายไชยรัตน์ รุจิพงศ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและเป้าหมายในการวิจัย ตลอดจนเพื่อให้ข้อความถามที่มีความรัดกุมและชัดเจน

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในค่านี้อาหา และการใช้ภาษา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกิจการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทและด้านการประเมินโครงการห้าท่านตรวจแก้ไขและนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำที่ได้รับ

2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบใช้กับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงานจำนวน 6 คน นักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในโครงการจำนวน 32 คน และประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการค่ายร่วมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปฏิบัติงานที่บ้านแม่ตะละ หมู่ที่ 6 ตำบลยั้งเมิน อําเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในคําเนื้อหาและการใช้ภาษาของ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ลักษณะของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามนักศึกษานักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ชุดที่ 2 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

(1) แบบสอบถามนักศึกษานักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุสถาบันผู้รับผิดชอบโครงการ จังหวัดที่ไปปฏิบัติงาน และลักษณะโครงการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษานักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อกระบวนการ และผลผลิตของโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแบบเลือกตอบ โดยผู้ตอบจะต้องตอบแบบสอบถามทุกข้อ

(2) แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ

ก. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุสถาบันที่รับผิดชอบโครงการ จังหวัดที่ไปปฏิบัติงานและลักษณะโครงการ

ข. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ที่มีต่อปัจจัย เบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ของโครงการบริการ สังคมและกายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง ซึ่งผู้ตอบจะตอบแบบสอบถามทุกข้อ

(3) แบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ขอมูลทั่วไปของโครงการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ที่มีต่อปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของโครงการบริการสังคมและกายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน

✓ เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ

1. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น ใช้แบบสอบถาม ตามอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา หัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และแบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

2. ประเมินกระบวนการ ใช้แบบสอบถาม ตามนักศึกษาปฏิบัติงานในโครงการ แบบสอบถาม ตามอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และแบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

3. ประเมินผลผลิต ใช้แบบสอบถาม ตามนักศึกษาปฏิบัติงานในโครงการ แบบสอบถาม ตามอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และแบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

✓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัย

ธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยรังสิต และ
วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ ในการแจกแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา
หัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษานิติบริติชงานในโครงการ แล้วเก็บรวบรวม
แบบสอบถามคืนให้แก่วิจัย แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 225 ฉบับ
จากจำนวนทั้งหมด 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.28

2. การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์
ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของพื้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด 50 ฉบับ

รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ และสถาบัน

ลักษณะจำแนก	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง		
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	10	3.63
นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน	26	9.45
นักศึกษานิติบริติชงานในโครงการ	189	68.74
ประชาชนในท้องถิ่น (รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์)	33	12.00
เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์)	17	6.18
สถาบัน		
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	57	20.73
วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	47	17.09
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	62	22.54
วิทยาลัยรังสิต	51	18.55
วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	58	21.09

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา 225 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์จำนวน 50 ฉบับ ไปวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและตามขั้นตอนการประเมินผล รวม 3 ขั้นตอน คือ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ดังรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงใน ตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจุดมุ่งหมายของการประเมินผล ลักษณะข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล	ลักษณะข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>การประเมินปัจจัยเบื้องต้น</p> <p>เพื่อศึกษาการจัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามโครงการในค่านิยมประมาณ การบริหารโครงการ เครื่องมือเครื่องใช้ และการขอความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น</p>	<p>จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา หัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน และจากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น</p>	<p>หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่เป็นปลายเปิด</p>
<p>การประเมินกระบวนการ</p> <p>1. เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติงานของโครงการ</p> <p>2. เพื่อศึกษาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายใน ประชาชนและเจ้าหน้าที่</p>	<p>จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา หัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ และจากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น</p>	<p>หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่เป็นปลายเปิด</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล	ลักษณะข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>การประเมินผลผลิต</p> <p>เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานว่าเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและท้องถิ่นชนบทมากน้อยเพียงใด</p>	<p>จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ และจากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น</p>	<p>หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่เป็นปลายเปิด</p>

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการ เพื่อทราบสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ ทั้งด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยปีงบประมาณ 2530

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำเป็น 3 ตอน คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ดังนี้

1. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อศึกษาการจัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในด้านงบประมาณ การบริหารโครงการ เครื่องมือ เครื่องใช้ และการขอความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น แหล่งที่มาของข้อมูลได้จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ที่ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ที่ทำการจัดเตรียมการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเตรียมการดำเนินงาน				
ก่อนการกำหนดลักษณะงานตามโครงการ มีการสำรวจหรือค้นหาความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นที่ไปปฏิบัติงานหรือไม่				
มีการสำรวจ	10	100.00	26	100.00
ไม่มีการสำรวจ	-	-	-	-
ไม่ทราบ	-	-	-	-
งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามโครงการนั้น นอกจากได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย โครงการได้จัดหามาเองส่วนหนึ่งด้วย				
ใช่	2	20.00	-	-
ไม่ใช่	8	80.00	21	80.77
ไม่ทราบ	-	-	5	19.23
การบริหารโครงการ ได้จัดแบ่งสมาชิกค่ายออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายอนามัย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายปฏิบัติงาน หรือไม่				

ตาราง 6 (ต่อ)

การจึคเตรียมการดำเนินงาน	กลุ่มตัวอย่าง	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จัดแบ่ง		10	100.00	26	100.00
ไม่ได้จัดแบ่ง		-	-	-	-
ไม่ทราบ		-	-	-	-
ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งให้ ประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงวัตถุประสงค์ของ การไปปฏิบัติงาน หรือไม่					
แจ้ง		10	100.00	26	100.00
ไม่ได้แจ้ง		-	-	-	-
ไม่ทราบ		-	-	-	-
ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอ ความร่วมมือให้ประชาชนในท้องถิ่นมาช่วย ทำงาน หรือไม่					
แจ้ง		10	100.00	26	100.00
ไม่ได้แจ้ง		-	-	-	-
ไม่ทราบ		-	-	-	-
ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอ ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์จากประชาชน ในท้องถิ่น หรือไม่					

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดเตรียมการดำเนินงาน	กลุ่มตัวอย่าง	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	แจ้ง	8	80.00	20	76.92
	ไม่ได้แจ้ง	2	20.00	6	23.08
	ไม่ทราบ	-	-	-	-
ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอ ความช่วยเหลือที่จำเป็น เช่น การประสาน งาน การอำนวยความสะดวก เป็นต้น จาก หน่วยราชการในท้องถิ่น หรือไม่	แจ้ง	10	100.00	26	100.00
	ไม่ได้แจ้ง	-	-	-	-
	ไม่ทราบ	-	-	-	-
โครงการมีเครื่องมือเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องมือก่อสร้าง อุปกรณ์ทำอาหาร พาหนะ เอกสารเผยแพร่ อุปกรณ์ทำประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หรือไม่	เพียงพอ	6	60.00	13	50.00
	ไม่เพียงพอ	4	40.00	11	42.30
	ไม่ทราบ	-	-	2	7.70

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดเตรียมการดำเนินงาน	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โครงการได้จัดทำแผนปฏิบัติงานไว้ หรือไม่						
จัดทำ	10	100.00	26	100.00		
ไม่ได้จัดทำ	-	-	-	-		
ไม่ทราบ	-	-	-	-		

ตาราง 6 แสดงว่าในการประเมินปัจจัยเบื้องต้น อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา
หัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน ส่วนมาก (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ขึ้นไป) เห็นว่าการ
ดำเนินงานตามโครงการ ได้มีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น มีการเตรียม
การกานการบริหารโครงการ การแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้ประชาชนทราบ การแจ้ง
ขอความร่วมมือจากประชาชนให้มาร่วมทำงานพร้อมทั้งให้นำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยในการทำงาน
การติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยราชการในท้องถิ่น ตลอดจนได้จัดทำแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า
ยกเว้นด้านการเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับปฏิบัติงานที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความพร้อมใน
ระดับปานกลาง ส่วนในด้านการเตรียมงบประมาณจากแหล่งอื่น เพื่อนำมาสมทบกับงบประมาณที่
ได้รับการสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความพร้อมในระดับต่ำ

2. การประเมินกระบวนการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติงานของโครงการและเพื่อศึกษาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย แหล่งที่มาของข้อมูลได้จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาที่ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 7 - 9

ตาราง 7 จำนวนประชาชนที่ร่วมโครงการ จำแนกตามลักษณะโครงการและสถาบัน

ลักษณะโครงการ	สถาบัน	ประชาชนที่มาร่วมโครงการ
การศึกษา	ธุรกิจบัณฑิตย	10 - 20
การพัฒนาชุมชน	วงษ์สวัสดิกุล	70 - 100
การพัฒนาชุมชน	ศรีปทุม	10
การเกษตร	รังสิต	10
การสาธารณสุข	พยาบาล เซนต์หลุยส์	50 - 100

ตาราง 7 แสดงว่าโครงการค้ำการศึกษาที่ปฏิบัติงานโดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยมีประชาชนมาช่วยปฏิบัติงานจำนวนประมาณ 10 - 20 คน โครงการค้ำการพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานโดยวิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุลมีประชาชนมาช่วยปฏิบัติงานประมาณ 70 - 100 คน โครงการค้ำการพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานโดยมหาวิทยาลัยศรีปทุมมีประชาชนมาร่วมปฏิบัติงานจำนวนประมาณ 10 คน โครงการค้ำการเกษตรที่ปฏิบัติงานโดยวิทยาลัยรังสิตมีประชาชนมาช่วยปฏิบัติงานจำนวนประมาณ 10 คน และโครงการค้ำการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานโดยวิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์มีประชาชนมาช่วยปฏิบัติงานจำนวนประมาณ 50 - 100 คน

ตาราง 8 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง การปฏิบัติงานตามโครงการ	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายของนักศึกษาบูรณาโครงการ อยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายตลอดเวลาเกินกว่าร้อยละ 90.00	10	100.00	26	100.00
อยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายต่ำกว่าร้อยละ 90.00	-	-	-	-
การอยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ออกแลและให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มจนเสร็จงาน	9	90.00	24	92.31
อยู่บ้างไม่อยู่บ้าง	1	10.00	2	7.69
ประชาชนในท้องถิ่นนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยในการทำ งานตามโครงการบ้างหรือไม่				
นำมาช่วยบ้าง	8	80.00	19	73.08
ไม่ได้นำมาช่วยเหลือ	2	20.00	6	23.07
ไม่ทราบ	-	-	1	3.85
ขณะปฏิบัติงาน ได้จัดให้มีกิจกรรมสนทนาการรวม ระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือไม่				
จัด	10	100.00	26	100.00
ไม่ได้จัด	-	-	-	-

ตาราง 8 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม แผนที่วางไว้ หรือไม่					
มีการควบคุม		10	100.00	26	100.00
ไม่มีการควบคุม		-	-	-	-
เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้ จัดให้มีการประชุมแก้ปัญหาอุปสรรคนั้น หรือไม่					
จัดประชุม		10	100.00	26	100.00
ไม่ได้จัดประชุม		-	-	-	-
หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานตามโครงการ ได้มอบงานที่ทำให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นหรือไม่					
มอบ		10	100.00	26	100.00
ไม่ได้อมอบ		-	-	-	-
โครงการได้รวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินไว้เป็น หลักฐานครบถ้วน หรือไม่					
ครบถ้วน		9	90.00	23	88.46
ไม่ครบถ้วน		1	10.00	3	11.54

ตาราง ๘ (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งบประมาณที่เตรียมไว้ทั้งหมดเพียงพอ						
ต่อการปฏิบัติงานหรือไม่						
เพียงพอ	4	40.00	15	57.69		
ไม่เพียงพอ	6	60.00	11	42.31		
ไม่ทราบ	-	-	-	-		

ตาราง ๘ แสดงว่าในการประเมินกระบวนการ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษา หัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ส่วนมาก (ร้อยละ 73.00 ขึ้นไป) เห็นว่า การปฏิบัติงานตามโครงการ นักศึกษารวมโครงการมากกว่าร้อยละ 90.00 อยู่ปฏิบัติงานที่ค้ำยตลอดเวลา มีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอยู่ดูแลและให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จงาน ประชาชนในท้องถิ่น นำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยทำงานตามโครงการ จัดให้มีกิจกรรมสนทนาร่วมกันระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เมื่อมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นได้จัดประชุมเพื่อแก้ไข นอกจากนั้นหลังจากการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นได้มอบงานที่ทำใหญ่เกี่ยวของในท้องถิ่น และมีการรวบรวมใบสำคัญไว้ครบถ้วน ส่วนงบประมาณที่เตรียมไว้สำหรับปฏิบัติงานตามโครงการนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการร้อยละ 40.00 นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงานร้อยละ 57.69 เห็นว่าเพียงพอ และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการร้อยละ 60.00 นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงานร้อยละ 42.31 เห็นว่าไม่เพียงพอ

ตาราง 9 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้า
แผนกงาน และนักศึกษามัธยมศึกษาในโครงการ ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการ
สังคมและกายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นต่อ การปฏิบัติงานตาม โครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษามัธยมศึกษา ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติงานตามโครงการ สมาชิกคายใจความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ทางช่าง ความรู้ ทางเกษตร ความรู้ทางสาธารณสุข สุข หรือไม่ ได้ใจ ไม่ได้ใจ	10	100.00	22	84.62	105	97.86
	-	-	4	15.38	4	2.12
นักศึกษาที่ร่วมโครงการ ปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง ใช่ ไม่ใช่	10	100.00	26	100.00	-	-
	-	-	-	-	-	-
ความสัมพันธ์ของสมาชิกคาย ระหว่างปฏิบัติงาน						

ตาราง 9 (ต่อ)

ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความสามัคคี กันดี	9	90.00	23	88.46	167	88.36		
มีปัญหาอยู่บ้าง	1	10.00	3	11.54	22	11.64		
การให้ความช่วยเหลือ ของหน่วยราชการในท้อง ถิ่น เช่น การติดต่อบริ ษานงาน และการอำนวยความสะดวก เป็นต้น								
ให้ความช่วย เหลือดี	9	90.00	24	92.30	-	-		
ไม่ค่อยให้ความ ช่วยเหลือ	1	10.00	2	7.70	-	-		
ความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกภายในหน่วยงานที่ ในท้องถิ่น								
เป็นไปโดยราบรื่น	10	100.00	24	92.30	177	93.65		
มีปัญหาอยู่บ้าง	-	-	2	7.70	12	6.35		

ตาราง 9 (ต่อ)

ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษา โครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาดูปฏิบัติ งานในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกค่ายกับประชาชน ในท้องถิ่น						
เป็นไปโดย ราบรื่น	9	90.00	24	92.30	178	94.18
มีปัญหาอยู่บ้าง	1	10.00	2	7.70	11	5.82

ตาราง 9 แสดงว่าในการประเมินกระบวนการ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการส่วนมาก (ร้อยละ 84.00 ขึ้นไป) เห็นว่า สมาชิกค่ายได้ใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติงาน นักศึกษาที่ร่วมโครงการปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็งและมีความสัมพันธ์กันอย่างราบรื่น นอกจากนี้หน่วยราชการในท้องถิ่นได้ให้ความช่วยเหลือควยดี และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเป็นไปอย่างราบรื่น

3. การประเมินผลผลิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและท้องถิ่นชนบทมากน้อยเพียงใด แหล่งที่มาของข้อมูลได้จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการ ที่ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 10 - 11

ตาราง 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หัวหน้า
แผนงานและนักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อความสำเร็จของงาน

ความคิดเห็น ต่อความสำเร็จของงาน	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน		นักศึกษานักปฏิบัติ งานใน โครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติงานตามโครงการ เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาที่กำหนด ไว้หรือไม่								
เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา	10	100.00	26	100.00	189	100.00		
ไม่เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา	-	-	-	-	-	-		
การปฏิบัติงานตามโครงการ เสร็จสิ้นทุกชิ้นงานที่กำหนดไว้ หรือไม่								
เสร็จสิ้นทุกชิ้นงาน	10	100.00	26	100.00	166	87.83		
ไม่เสร็จสิ้นทุกชิ้นงาน	-	-	-	-	23	12.17		

ตาราง 10 แสดงว่าการประเมินผลผิดเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน อาจารย์
ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หัวหน้าแผนงาน และนักศึกษานักปฏิบัติงานใน
โครงการ ส่วนมาก (ร้อยละ 87.00 ขึ้นไป) เห็นว่าการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
และทุกชิ้นงานตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

ตาราง 11 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้นักศึกษาได้ใช้ ความรู้ทางช่างหรือความรู้ ทางเกษตร หรือความรู้ทาง สาธารณสุข ช่วยชุมชนหรือไม่ ได้ใช้ความรู้ ช่วยชุมชน	10	100.00	24	92.39	181	95.77
ไม่ได้ใช้ความรู้ ช่วยชุมชน	-	-	2	7.69	8	4.23
ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้รับข่าวสารที่ดีที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำรงชีวิต						
ใช่	8	80.00	20	76.92	152	79.37
ไม่ใช่	2	20.00	6	23.08	37	20.63

ตาราง 11 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็น ต่อผลการปฏิบัติ งานตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษานักปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้ประชาชนได้รับ ความรู้ทางเกษตร หรือ ความรู้ทางสาธารณสุข						
ใช่	10	100.00	23	88.46	178	94.18
ไม่ใช่	-	-	2	7.64	11	5.82
ไม่ทราบ	-	-	1	3.85	-	-
ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น มีการประกอบอาชีพการเกษตร ดีขึ้นกว่าเดิม						
ใช่	8	80.00	20	76.92	140	74.07
ไม่ใช่	2	20.00	6	23.08	49	25.93
ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น มีการรักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้น กว่าเดิม						
ใช่	9	90.00	18	69.23	166	87.83
ไม่ใช่	1	10.00	8	30.77	23	12.17

ตาราง 11 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็น ต่อผลการปฏิบัติ งานตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน		นักศึกษานักปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานที่ได้ปฏิบัติตาม โครงการตอบสนองความ จำเป็นของประชาชนใน ท้องถิ่น หรือไม่						
ตอบสนอง						
ความจำเป็น	10	100.00	26	100.00	185	97.88
ไม่ตอบสนอง						
ความจำเป็น	-	-	-	-	4	2.12
สังคมชนบทนั้นเป็นสังคม ที่ควรเอาใจใส่ดูแล						
ใช่	10	100.00	26	100.00	189	100.00
ไม่ใช่	-	-	-	-	-	-
ถ้ามีโอกาสท่านคิดจะช่วย เหลือสังคมชนบท เช่น บริจาค สิ่งของ บริจาคเงินตามความ สามารถหรือไม่						
คิดจะช่วย	10	100.00	26	100.00	189	100.00
ไม่เคยคิดเลย	-	-	-	-	-	-

ตาราง 11 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติ งานตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษานักปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ถ้ามีโอกาสจะอ่าน ที่ทำงาน ในชนบทหรือไม่						
เฉย ๆ	-	-	-	-	-	-
อยากไป	10	100.00	23	88.46	172	91.01
ไม่อยากไป	-	-	3	11.54	17	8.99

ตาราง 11 แสดงว่าในการประเมินผลผลิต อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ หัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการส่วนมาก (ร้อยละ 69.00 ขึ้นไป) เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานทำให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการช่วยชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นได้รับความรู้ทางด้านการเกษตร ความรู้ทางด้านสาธารณสุขและถาวรวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมกันนั้นการปฏิบัติงานตามโครงการได้ตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่น และเป็นผลให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการประกอบอาชีพการเกษตรและการรักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ชนบทเป็นสังคมที่ควรเอาใจใส่ ดูแล และถ้ามีโอกาสที่ดีจะช่วยเหลือและอาจออกไปทำงานในชนบท

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ทั้งในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลปีม CIPP Model เป็นแนวคิด ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 เป็นหลักในการประเมิน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามโครงการในต่างงบประมาณ การบริหารโครงการ เครื่องมือเครื่องใช้ และความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการทั้งในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต
3. เพื่อศึกษาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาผลของการดำเนินงานตามโครงการ ที่ทั้งนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและท้องถิ่นชนบทได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 จำนวน 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยบูรพา จันทบุรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ และวิทยาลัยรังสิต

ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ 10 คน นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนงาน 30 คน และนักศึกษานิติศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการ 212 คน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ โครงการละ 10 คน 5 โครงการ รวม 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 302 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาและคัดเลือกรายที่สมบูรณ์ได้ 225 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.28 และได้รับแบบสัมภาษณ์คืนมาและคัดเลือกรายที่สมบูรณ์ได้ 50 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. การสร้างเกณฑ์ใช้ในการประเมินผล ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์โดยยึดวัตถุประสงค์ของงานดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและคณาจารย์อาสาสมัครที่พบวงมหาวิทยาลัยวางไว้แล้วนำมาแยกแยะเป็นเกณฑ์การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เกณฑ์การประเมินกระบวนการ และเกณฑ์การประเมินผลผลิต จากนั้นนำไปให้กรรมการในคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและคณาจารย์อาสาสมัครของสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาสาสมัครของนิสิตนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการ ตรวจสอบและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเหมาะสมรัดกุม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน แบ่งเป็น 3 ชุด

- 3.1 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนงาน
- 3.2 แบบสอบถามนักศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการ
- 3.3 แบบสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

4. กระบวนการในการประเมินผล มีดังนี้

4.1 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ดำเนินการดังนี้

4.1.1 สอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้า

แผนงาน

4.1.2 สัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

4.2 การประเมินกระบวนการ ดำเนินการดังนี้

4.2.1 สอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้า

แผนงาน และนักศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการ

4.2.2 สัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

4.3 การประเมินผลผลิต ค่าเงินการตั้งนี้

4.3.1 สอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ หัวหน้าแผนกงาน และนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ

4.3.2 จากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ประกอบกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ซึ่งปรากฏในภาคผนวก ก และใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้จากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการสรุปผลการวิจัยด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินงานตามโครงการบริการ สังคมและค้ำย อาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น พบว่า

การจัดเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการ สังคมและค้ำย อาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530 ค่าเงินการอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยได้มีการสำรวจความต้องการ และความจำเป็นของท้องถิ่นก่อนกำหนดลักษณะงานตามโครงการ มีการจัดองค์การบริหาร และมีการวางแผนปฏิบัติงานของค่ายไว้อย่างชัดเจน นอกจากนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการยังได้แจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้ประชาชนทราบก่อนการปฏิบัติงาน ขอความร่วมมือจากประชาชนในค้ำยแรงงานและวัสดุอุปกรณ์เพื่อร่วมในการปฏิบัติงาน ตลอดจนขอความช่วยเหลือที่จำเป็นในค้ำยการประสานงานและการอำนวยความสะดวกจากหน่วยราชการในท้องถิ่น ซึ่งการจัดเตรียมความพร้อมที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลที่ตั้งไว้

ส่วนประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลโครงการที่ตั้งไว้ มีเพียงโครงการเดียวเท่านั้นที่มีการจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนอีก 4 โครงการใช้งบประมาณเฉพาะที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยเพียงแหล่งเดียวเท่านั้น

2. การประเมินกระบวนการ พบว่า

2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามโครงการ พบว่านักศึกษาผู้ร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 90 อยู่ปฏิบัติงานที่ขาดแคลนเวลา และได้ร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง ทั้งนี้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอยู่ดูแลให้คำแนะนำ ในเรื่องของกรปฏิบัติงานได้รับการช่วยเหลือจากประชาชนในค่านแรงงานและวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับค่อนข้างดี และระหว่างกรปฏิบัติงาน ได้มีการจัดกิจกรรมสนทนากันร่วมกันระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ นอกจากนี้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็มีการจัดประชุมแก้ไขปัญหา และหลังจากปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้วก็มีการมอบงานแก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

ประเด็นที่เป็นปัญหา ได้แก่

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษาร้อยละ 10 นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกร้อยละ 11.54 และนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการร้อยละ 16.64 เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความสามัคคี การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของนักศึกษาบางคน การไม่เคารพในกฎระเบียบของค่าย และไม่มีการประสานงานแต่ละฝ่าย

2.1.2 การรวบรวมหลักฐานการจ่ายเงิน อาจารย์ที่ปรึกษาร้อยละ 10 นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกร้อยละ 11.54 เห็นว่า ใบสำคัญรวบรวมไว้ไม่ครบถ้วน เพราะการซื้อของบางรายการผู้ขายไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินเพราะเป็นเงินจำนวนน้อย นอกจากนั้นการซื้อของบางประเภทผู้ซื้อลืมขอรับใบเสร็จรับเงิน

2.1.3 งบประมาณที่เตรียมไว้ไม่เพียงพอ อาจารย์ที่ปรึกษาร้อยละ 10 และนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนงานร้อยละ 42.31 เห็นว่า งบประมาณที่เตรียมไว้ไม่เพียงพอ เนื่องจากนักศึกษาจัดทำงบประมาณไม่เป็น ทำให้ของงบประมาณบางส่วนไม่ครบ วัสดุก่อสร้างราคาสูงขึ้น มีสิ่งของที่จำเป็นต้องซื้อมากกว่าที่คิดไว้ หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงกว่างบประมาณที่คิดไว้ การแก้ปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน กระทำโดยใช้เงินกองทุนของค่าย ขอเงินสนับสนุนจากสถาบัน หรือขอเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน ตลอดจนตัดงบประมาณค่าอาหาร เพื่อมาสนับสนุนงบประมาณส่วนที่ขาดไป เป็นต้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนงาน และนักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการส่วนน้อย เห็นว่ามีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับประชาชนเกี่ยวกับภาษาที่ใช้พูดคุยอยู่บ้าง นอกจากนั้นประชาชนบางคนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการออกค่าย และการร่วมมือปฏิบัติงานระหว่างนักศึกษากับประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ดี แต่มีนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนงาน นักศึกษานักปฏิบัติงานในโครงการส่วนน้อย เห็นว่ามีปัญหาบ้างเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความเป็นกันเอง นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องการวางตัวนิสัย มารยาทของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอีกด้วย

3. การประเมินผลผลิต พบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ท้องถิ่นและทุกโครงการ เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา และตอบสนองกับความต้องการของประชาชน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาและประชาชน ดังนี้

3.1 นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา ได้แก่วิชาความรู้ทางวิชาชีพ ความรู้ด้านการเกษตร หรือความรู้ด้านสาธารณสุข มาช่วยชุมชนตามอัตภาพ ซึ่งถือว่าเป็นการฝึกฝนในการนำวิชาการไปปฏิบัติจริง นอกจากนั้น นักศึกษายังได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงในชนบท

ทำให้เกิดความคิดจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือชนบท เหล่านี้การปฏิบัติได้ผล
อยู่ในเกณฑ์

3.2 ประชาชนได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น อาคารเรียน
บ่อน้ำใช้ อาคารอเนกประสงค์ ศูนย์พัฒนาการเกษตร ฯลฯ และได้รับความรู้ทางด้านการเกษตร
อันเป็นผลทำให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพการเกษตรดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ ยังได้รับ
ความรู้ทางสาธารณสุขอันเป็นผลให้มีการรักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้นกว่าเดิม และการออก
ค่ายอาสาพัฒนาชนบทยังเป็นการกระตุ้นเตือนประชาชนให้มีความต้องการในการปรับปรุงชีวิต
ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอีกด้วย

อภิปรายผล

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ปรากฏว่า มีประเด็นที่สำคัญควรแก่การ
นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยเบื้องต้น

1.1 ในเรื่องความพร้อมของการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสา
พัฒนาชนบท ตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้า
แผนกงาน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พบว่า ก่อนปฏิบัติงานได้มีการสำรวจความต้องการ
และความจำเป็นของท้องถิ่น ได้จัดองค์การบริหารค้ายอย่างเสรีพร้อม มีการแจ้งวัตถุประสงค์
ของโครงการให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทราบ ขอความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่
ท้องถิ่นในสถานแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ การประสานงานอำนวยความสะดวก ตลอดจนจัดทำแผน
ปฏิบัติงานเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเป็นเงื่อนไข
ในการเสนอโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเพื่อขอ
งบประมาณสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยไว้ว่า จะต้อง มีหนังสือร้องขอหรือหนังสือยินยอมจากหน่วย
ราชการเจ้าของพื้นที่ให้ไปปฏิบัติงานในท้องถิ่นนั้น (ทบวงมหาวิทยาลัย 2528 : 2) จากการกำหนด
เงื่อนไขไว้ เป็นผลให้อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาที่ปฏิบัติงานตามโครงการออกไปสำรวจ

ความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นรวมทั้งติดต่อประสานงานกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานตามโครงการ นอกจากนั้นยังมีความเห็นเพิ่มเติมด้วยว่า การขอความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในด้านแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และการประสานงานอำนวยความสะดวกให้แก่การปฏิบัติงานตามโครงการอยู่ในเกณฑ์ดีนั้น อาจเป็นเพราะประชาชนในท้องถิ่น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ถาวรวัตถุเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน บ่อน้ำใช้ ศาลาเอนกประสงค์ หรือศูนย์พัฒนาการเกษตรก็ตาม ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจึงได้เสียสละแรงงานและวัสดุอุปกรณ์มาช่วยปฏิบัติงานตามโครงการตลอดจนช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งการประสานความร่วมมือปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ อาทร ชนเห็นชอบ (อาทร ชนเห็นชอบ ม.ป.ป. : 9) ที่กล่าวว่า การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชนบทนั้น นิติชนกศึกษาควรจะได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายการปฏิบัติงาน โดยการสำรวจและกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความต้องการของประชาชน รวมทั้งจะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการและหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้หลัก 4 ประสาน คือ นิติชนกศึกษาและอาจารย์หนึ่ง หน่วยราชการที่รับผิดชอบหนึ่ง ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่ง และหน่วยงานภาคเอกชนหนึ่ง

1.2 การปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 พบว่า มีเพียงโครงการเดียวเท่านั้นที่จัดหางบประมาณจากส่วนอื่นมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนโครงการอื่น ๆ มีงบประมาณเฉพาะที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยแหล่งเดียวเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากไม่ได้กำหนดไว้เป็นระเบียบปฏิบัติให้เป็นที่ชัดเจนว่า การปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทจะต้องจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม หากให้นักศึกษาเป็นผู้ระดมจัดหางบประมาณที่ได้รับจากแหล่งที่เหมาะสมสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยด้วยแล้วก็จะทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกรักและมีความรู้สึกว่าได้ใช้ความรู้ความสามารถทำ

ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมชนบทอันเป็นสังคมพื้นฐานของประเทศอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของทบวงมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้ว่า ส่งเสริมให้นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศโดยการอาสาพัฒนา นำเพื่อประโยชน์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ทบวงมหาวิทยาลัย 2531 : 2)

2. การประเมินกระบวนการ

2.1 การปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 พบว่า นักศึกษาผู้ร่วมโครงการอยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายตลอดเวลาเกินกว่าร้อยละ 90 และได้ร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอยู่ดูแลและให้คำแนะนำตลอดเวลาการปฏิบัติงาน ได้รับการช่วยเหลือจากประชาชนในค่านแรงงานและวัสดุอุปกรณ์ค่อนข้างดี ระหว่างปฏิบัติงานได้จัดกิจกรรมสนทนาร่วมกันระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และมีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และเมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นก็จัดประชุมแก้ไขปัญหานั้น ตลอดจนหลังจากปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้วก็ได้มอบงานให้ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจากการจัดเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีเพื่อการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการที่นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษายู่ร่วมปฏิบัติงานตลอดเวลาและร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็งนั้นอาจเนื่องมาจากการมีสำนึกรับผิดชอบและเสียสละที่พึงจะมอบให้แก่สังคมดังกล่าวของ เกษม สุวรรณกุล (เกษม สุวรรณกุล 2521 : 19) ที่ว่า "ความจริงแล้วความคึกคักนึ่งของการออกไปทำค่าย ก็แสดงให้เห็นชัดว่ามีการเสียสละอยู่ในตัวที่จะออกไปทำงาน ส่วนการปฏิบัติงานได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนในค่านแรงงานและวัสดุอุปกรณ์ค่อนข้างดีนั้น นับว่าประสบผลสำเร็จที่น่าชื่นชม" ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ไพฑูรย์ อิงคสุวรรณ (ไพฑูรย์ อิงคสุวรรณ 2524 : 25) ที่ว่า สิ่งสำคัญที่การอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษาจะละเอียดเสียมิได้คือการที่ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติงาน ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษากับชาวบ้านนั้น เป็นเรื่องยืนยันว่า

ชาวบ้านมีความต้องการอย่างแท้จริงและมีศรัทธาและเชื่อมั่นว่า นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเพื่อนของคน เป็นผู้ที่มาสร้างส่วนที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไม่ใช่สร้างปัญหา

2.2 ความสัมพันธ์ของสมาชิกค่าย พบว่าอยู่ในเกณฑ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากได้มีการประชุมนิเทศนักศึกษาออกนอกปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท เพื่อแนะนำการปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันระหว่างปฏิบัติงานที่ค่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2526 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 38) ที่พบว่าเมื่อได้ประกาศรับสมัครเรียบร้อยแล้ว กรรมการของชมรมก็จะจัดการประชุมนิเทศแก่สมาชิกค่ายอาสา เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์งาน ข้อปฏิบัติและข้อบังคับของค่ายอาสา ตลอดจนวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่น

2.3 การรวบรวมหลักฐานการจ่ายเงิน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าได้มีการรวบรวมหลักฐานไว้ครบถ้วน อย่างไรก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาร้อยละ 10 และนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงานร้อยละ 11.54 เห็นว่ามีการรวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินไว้ไม่ครบถ้วน เพราะการซื้อของบางรายการไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินได้ การใช้จ่ายบางประเภทซึ่งเป็นเงินจำนวนน้อยไม่มีใบเสร็จรับเงินออกให้ หรือการซื้อของบางประเภทผู้ซื้อลืมขอรับใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ารวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินไว้ไม่ครบถ้วนนั้น อาจเนื่องมาจากระเบียบทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2527 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 4) ได้กำหนดไว้เพียงว่าให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บหลักฐานการใช้จ่ายเงินในแต่ละโครงการอย่างมีระบบและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ทุกโอกาส และให้รายงานค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทบวงมหาวิทยาลัยภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้ โดยไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติให้ชัดเจนว่า ในกรณีที่ซื้อของเล็กน้อยแล้วไม่มีใบเสร็จรับเงินออกให้ จะให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติเช่นใด หรือในกรณีที่ผู้ซื้อลืมขอใบเสร็จรับเงินจะให้ปฏิบัติอย่างไร เป็นต้น

2.4 งบประมาณที่เตรียมไว้สำหรับปฏิบัติงานตามโครงการพบว่า ไม่เพียงพอที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการที่นิสิตนักศึกษาผู้รับผิดชอบโครงการไม่ได้จัดทำงบประมาณจากส่วนอื่นมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาจัดทำงบประมาณไม่เป็นจึงทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่ครอบคลุมทุกสิ่ง หรืออาจเป็นเพราะวัสดุก่อสร้างมีราคาสูงขึ้นกว่าเดิม หรือมีสิ่งของที่จำเป็นต้องซื้อมากกว่าที่คิดไว้ หรืองบค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ฯลฯ ซึ่งเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอกับการดำเนินงานตามโครงการนี้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอ ถ้าหากการวางแผนงานไม่รัดกุม ดังที่ สิทธิ กาญจนารักษ์ (สิทธิ กาญจนารักษ์ 2527 : 107-108) กล่าวไว้ว่า การวางแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบทนั้น ต้องคำนวณค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าวัสดุ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าวัสดุ ผู้ปฏิบัติงานควรจะได้ไปสอบถามราคาให้แน่ชัด เพื่อนำมาคำนวณงบประมาณได้ถูกต้อง นอกจากนี้ ในการจัดหาวัสดุสำหรับใช้ปฏิบัติงานควรหาข้อมูลเพิ่มเติมกว่าเดิมว่าสามารถไปจัดซื้อในท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานได้หรือไม่ มิฉะนั้น เมื่อเดินทางไปถึงที่ตั้งโครงการแล้ว หากไม่มีวัสดุที่ท้องถิ่นใช้ปฏิบัติงานจำหน่าย จะต้องเสียเวลาและเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้อวัสดุในบริเวณห่างไกล ซึ่งอาจทำให้งบประมาณที่เตรียมไว้ไม่เพียงพออีกด้วย

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับประชาชน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี จากการสัมภาษณ์ประชาชนในท้องถิ่นพบว่าชาวบ้านต้องการให้นักศึกษาไปเยี่ยมเยียนบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าเทศกาลที่สำคัญของหมู่บ้าน ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นพบว่า จัดอยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะได้มีการติดต่อประสานสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบล ครู ครูใหญ่ ฯลฯ ไว้ล่วงหน้าก่อนปฏิบัติงาน ซึ่งผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้จะไปแจ้งให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติตัวกับนักศึกษาซึ่งโดยปกติประชาชนในชนบทนั้นมีความอ่อนน้อมถ่อมตนอยู่แล้ว จะถือว่านักศึกษาเป็นบุตรหลาน ขณะเดียวกันทางค่านักศึกษาก็มีการจัดปฐมนิเทศก่อนออกปฏิบัติงานเพื่อให้เห็นถึงการวางตัวที่จะทำให้เกิดความประทับใจต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเหล่านี้มีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการประเมินโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2525 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : 95) ซึ่งพบว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร้อยละ 99.5 เห็นว่านักศึกษากับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเข้ากันได้ดี ร้อยละ 99 เห็นว่านักศึกษาไม่ได้ทำความยุ่งยากต่อท้องถิ่นและชอบนักศึกษาที่มาทำงานในท้องถิ่น และร้อยละ 98 ยอภาคให้นักศึกษาไปทำงานในท้องถิ่นของคนอื่น

ส่วนประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่บ้าง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการร้อยละ 10 นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงานร้อยละ 9.70 และนักศึกษาดูปฏิบัติงานในโครงการร้อยละ 5.82 เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ติดต่อ ประชาชนบางคนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการออกค่ายและการร่วมมือปฏิบัติงานระหว่างนักศึกษากับประชาชน และมีนักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน ร้อยละ 7.70 และนักศึกษาดูปฏิบัติงานในร้อยละ 6.35 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่ให้ความเป็นกันเอง และมีปัญหาเรื่องการวางตัวนิสัย และมารยาทของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน เป็นเรื่องธรรมชาติของการติดต่อสัมพันธ์กันซึ่งจะต้องมีข้อขัดแย้งอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2525 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : 97) ที่พบว่า ปัญหาระหว่างโครงการกับชุมชนมีอยู่บ้างในด้านการประสานงานระหว่างนิสิตนักศึกษา กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ตลอดจนการสื่อสารระหว่างนิสิตนักศึกษา กับประชาชน

3. การประเมินผลผลิต พบว่า

3.1 นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการที่เรียนมา ได้แก่ ความรู้ทางช่าง ความรู้ทางการเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข ช่วยเหลือชุมชนตามอัธยาศัย ซึ่งส่วนหนึ่งถือว่าการฝึกฝนในการนำความรู้ทางวิชาการไปปฏิบัติงานจริงอยู่ในเกณฑ์ นอกจากนั้น นักศึกษายังได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงในชนบท ทำให้เกิดความคิดที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือชนบทอยู่ในเกณฑ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากได้มีการเตรียมการและวางแผนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ไว้เป็นอย่างดี จึงเป็นผลให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทาง

วิชาการในการปฏิบัติงานช่วยเหลือชุมชน นอกจากนี้ เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงในชุมชนที่ยากจนและขาดแคลนแล้ว เป็นผลให้เกิดความคิดที่ต้องการช่วยเหลือซึ่งสอดคล้องกับที่ อาทร ชนเห็นชอบ (อาทร ชนเห็นชอบ ม.ป.ป. : 9) กล่าวถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่นักศึกษาในการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทว่า นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองในการใช้ความรู้ทางวิชาการปฏิบัติงาน ได้รับความประทับใจตรงอันจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในสภาพที่แท้จริงของสังคมชนบท สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เป็นจริง ตลอดจนสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยเฉพาะชนบท เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ย่อมจะมีความกระตือรือร้นที่จะไปทำงานในชนบท

3.2 ประชาชนได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น อาคารเรียน บ่อน้ำใช้ อาคาร เอนกประสงค์ ศูนย์พัฒนาการเกษตร เป็นต้น รวมทั้งได้รับความรู้ทางด้านการเกษตร อันเป็นผลช่วยให้มีการประกอบอาชีพการเกษตรที่ขึ้นและได้รับความรู้ทางด้านสาธารณสุขอันเป็นผลให้มีการรักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้นกว่าเดิม การออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ยังเป็นการกระตุ้นเตือนประชาชนให้มีความต้องการที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ก่อนที่นักศึกษาจะไปปฏิบัติงานตามโครงการประชาชนในบางหมู่บ้านแต่ละบ้านไม่มีส้วมของตนเอง แต่เมื่อได้รับคำแนะนำจากนักศึกษาแล้ว ประชาชนก็ทำส้วมไว้ใช้ของตนเองเกือบทุกหลังคาเรือน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา หัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ได้มีการเตรียมตัวที่พร้อม ร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและเกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ซึ่งผลการประเมินนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ อาทร ชนเห็นชอบ (อาทร ชนเห็นชอบ ม.ป.ป. : 10) ที่กล่าวว่า หน่วยงานมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาทางด้านอาสาพัฒนาชนบทเป็นความสำคัญเร่งด่วนสูงสุด ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์สังคมชนบทให้เจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการปฏิบัติงาน ทำให้ประชาชนได้รับถาวรวัตถุที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ก่อให้เกิดความเจริญแก่ประชาชนในด้านความรู้เพื่อการดำเนินชีวิต เช่น การศึกษา การเกษตร

การสาธารณสุข ฯลฯ นอกจากนั้น การอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษายังทำให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญในการร่วมมือพัฒนาชุมชนของตนเอง กระตุ้นเตือนให้ประชาชนมีความรู้สึกเสียสละและอุทิศตนเพื่อท้องถิ่น ฝึกให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และช่วยเหลือตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นได้จากกรณีที่เมื่อนิสิตนักศึกษ่ออกพัฒนาชนบทในทุกท้องถิ่นจะมีชาวบ้านมาช่วยทำงานในคานต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ และบริจาคทุนทรัพย์และวัสดุต่าง ๆ เพื่อที่มีให้แก่นักศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

4. ข้อค้นพบอื่น ๆ

4.1 งานที่ได้ทำไว้ตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530 ในส่วนที่เป็นถาวรวัตถุไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน บ่อน้ำใช้ ศูนย์พัฒนาการเกษตร หรือศาลาเอนกประสงค์ใช้เป็นสถานที่ทำบุญเลี้ยงพระของหมู่บ้าน เป็นที่ทำการสภาตำบล เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน และเป็นที่ยอมรับของลูกศิษย์แม่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เป็นต้น

4.2 ประชาชนในท้องถิ่นยังยอมรับพฤติกรรมบางอย่างของนักศึกษาไม่ได้ เช่น เรื่องความสัมพันธ์ของหนุ่มสาว ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องธรรมดาในสายตาของคนเมืองหลวง แต่เนื่องจากประชาชนในชนบทไม่เคยพบเห็น จึงนำไปวิพากษ์วิจารณ์ให้เป็นที่เสื่อมเสีย

ข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการนี้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและวางแผนการดำเนินงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตลอดจนเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักศึกษาออกไปให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นที่อาจได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับทบวงมหาวิทยาลัย

1.1 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอต่อการใช้ปฏิบัติงานตามโครงการ ควรให้คำแนะนำแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการจัดทำงบประมาณจากแหล่งอื่นมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากให้นักศึกษาของสถาบันนั้น ๆ จัดหางบประมาณด้วยตนเองก็จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรับผิดชอบตลอดจนเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้นักศึกษาคด้วย

1.2 ควรกำหนดวิธีปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้แบบฟอร์มการจ่ายเงินของทบวงมหาวิทยาลัย และเมื่อการซื้อสิ่งของหรือการใช้จ่ายเงินรายการใดไม่สามารถเรียกใบสำคัญรับเงินมาได้ ก็ให้ใช้แบบฟอร์มนี้แทน โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ เป็นผู้ลงนามรับรองการจ่ายเงินนั้น ทั้งนี้จะต้องกำหนดวงเงินที่จะใช้กับแบบฟอร์มการจ่ายเงินดังกล่าวให้เหมาะสมเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องภายหลัง

1.3 ควรทำหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัยแจ้งขอความร่วมมืออำนวยความสะดวก และประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีนักศึกษาออกไปปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทในทุกโครงการ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการได้รับความสะดวก และได้รับความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นตลอดจนเป็นการประกันความมั่นใจให้แก่หน่วยราชการในท้องถิ่นว่าโครงการนั้นจะไปทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น

1.4 เนื่องจากโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทเพิ่งเริ่มดำเนินการมาไม่นานนัก และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเพิ่งจัดตั้งใหม่ จึงควรจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการ โดยอาจให้ความรู้ในเรื่องแนวคิดในการพัฒนาชนบท การวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน และก้าวไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนรวบรวมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.1 ในทุกโครงการไม่ว่าจะมีลักษณะงานทางด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร หรือด้านพัฒนาชุมชนก็ตาม ควรมีโครงการย่อยที่ทำหน้าที่พัฒนาจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นให้รู้จักยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ในเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย การปรับปรุงการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางจิตใจให้มีคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาชนบทที่ต้องจัดให้มีการพัฒนาจิตใจของประชาชนเสียก่อนเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเป็นผู้ลงมือทำงานเพื่อตนเองและส่วนรวมอย่างต่อเนื่องกันไป ทั้งในระหว่างที่นักศึกษาอยู่ปฏิบัติงานและหลังจากที่กลับออกมาแล้ว

2.2 ควรจัดการประชุมนิเทศนักศึกษาที่ร่วมโครงการก่อนออกปฏิบัติงาน

ตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทในทุกโครงการ และเนื้อหาที่ควรเน้นความสำคัญ ได้แก่ การเคารพในกฎระเบียบของค่าย การปฏิบัติตัวให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้พอเพียงต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ควรแนะนำให้นักศึกษาแต่ละคนได้มีการหมุนเวียนปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ เพื่อลดความจำเจ และกล่าวถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหานั้นด้วย

2.3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะต้องจัดเตรียมงบประมาณสำรองไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อมอบให้แก่โครงการ ในกรณีที่มีงบประมาณไม่เพียงพอ

2.4 ควรมีการเตรียมการในค่านอุปกรณ์เครื่องใช้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือก่อสร้าง อุปกรณ์ที่ใช้ทางด้านการรักษาพยาบาล อุปกรณ์ทำอาหาร ฯลฯ ให้เพียงพอ โดยไม่ควรหวังว่าจะไปหาเอาจากในท้องถิ่นที่ไปปฏิบัติงาน เพราะอาจมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ มีราคาแพงกว่าปกติ และจะเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.1 รูปแบบการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนา
 หนบทครั้งนี้ เป็นการประเมินใน 3 ขั้นตอน คือ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต โดย
 ใช้รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม (CIPP Model) เป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งต่อไป
 หากจะเพิ่มขั้นตอนการประเมินเป็น 5 ขั้นตอน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น
 กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ เพื่อให้รับทราบผลครบทั้งวงจร และควรเพิ่มกลุ่ม
 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใหม่กึ่งขึ้นเพื่อให้ได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง อาจจะเป็นประโยชน์ช่วย
 ใหญ่เกี่ยวกับข้อพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

3.2 ควรจะได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่ศึกษาวิชาช่าง
 กับนักศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาวิชาช่าง ว่าเมื่อไปปฏิบัติงานทางด้านการก่อสร้างถาวรวัตถุแล้ว
 มีผลสำเร็จของงานแตกต่างกันเป็นประการใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษม สุวรรณกุล "นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ใน สรุปผลการสัมมนาผู้บริหารกิจการนิเทศศึกษา ครั้งที่ 1 หน้า 17 - 30
- จำริญ ฆ ระนอง แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิเทศศึกษา 2529, 4 หน้า อักสำเนา
- บุญศรี แสงประเสริฐ การประเมินโครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาทิพย์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร 2530, 234 หน้า อักสำเนา
- บุญแสง ชีระภักกร รายงานการวิจัย บ้านนาสีนวล : ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา 2526, 35 หน้า อักสำเนา
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ "การวิจัยประเมินผลโครงการ : ความหมาย กระบวนการ และอุปสรรค" วารสารสภาอาจารย์สถาบันอภิศึกศึกษาบริหารศาสตร์ ธันวาคม 2526, 138 หน้า อักสำเนา
- ไพฑูริย์ อิงสุวรรณ "กิจกรรมนิเทศศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท" ใน สรุปผลการสัมมนาผู้บริหารกิจการนิเทศศึกษา ครั้งที่ 3 หน้า 12 - 26
- มหาวิทยาลัย, พวง การประเมินผลโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิเทศศึกษา ปีงบประมาณ 2525 ภาทิพย์ 2526, 129 หน้า
- การประเมินผลโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิเทศศึกษา ปีงบประมาณ 2526 สำนักพิมพ์ประกายพรึก 2527, 82 หน้า
- กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ม.ป.ป., 23 หน้า อักสำเนา
- กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หนังสือที่ พม.0207/546 เรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประจำปีงบประมาณ 2527 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2527

มหาวิทยาลัย, ทรวง กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบบการเสนอโครงการบริการสังคม
และค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2528, 6 หน้า อักสำเนา

— จำนวนโครงการและผู้ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนา
ชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ม.ป.ป., 4 หน้า อักสำเนา

มหาวิทยาลัย, ทรวง คำสั่งคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ 10/2527 เรื่องการ
แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4 เมษายน 2527

— คณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน รายงานการประชุมครั้งที่ 2/2528 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2528

— คณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รายงานการประชุมครั้งที่ 11/2528 วันที่ 7 ตุลาคม
2528

— คณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน รายงานการประชุมครั้งที่ 10/2529 วันที่ 24 กันยายน 2529

— แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 โรงพิมพ์
ชวนพิมพ์ 2525, 317 หน้า

— ระเบียบทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและ
ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2527 16 มีนาคม 2527

— ระเบียบทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและ
ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2531 23 กรกฎาคม 2531

เย็นใจ เลาหวิเศษ "แนวคิดใหม่ในการพัฒนาชนบทไทย" ใน สรุปและประเมินผล
การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการวางแผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท
หน้า 78 - 97

ลิขิต กาญจนภรณ์ "การวางแผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท" ใน สรุปและ
ประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการวางแผนโครงการอาสาพัฒนาชนบท
หน้า 100 - 135

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักหนังสือความมาก ที่ สร.0202/19843 เรื่องโครงการ

พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2525

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, สมาคม หนังสือที่ สสอท.930/2524 เรื่อง

มาตรการเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามแผนนโยบายพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 5

มิถุนายน 2524

สำเนา ขจรศิลป์ หลักกิจการนิสิตนักศึกษา 2524, 156 หน้า อัดสำเนา

สำเนา ขจรศิลป์และคนอื่น ๆ รายงานการวิจัย แนวกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตร

ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2526 - 2530) 2527,

425 หน้า อัดสำเนา

สำเนา ขจรศิลป์ การวางแผนปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาชนบท 2529, 5 หน้า

อัดสำเนา

อาพร ฐนเห็นชอบ "ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมกิจการนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน

และอนาคต" ใน สรุปและประเมินผลการสัมมนาผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา ครั้งที่ 4

หน้า 15 - 39

อาพร ฐนเห็นชอบ กิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการสนับสนุนของทบวงมหาวิทยาลัย ม.ป.ป.,

15 หน้า อัดสำเนา

อุทุมพร ทองอุไทย การประเมินอาจารย์ : วิจัยและเครื่องมือ สมานมิตรการพิมพ์ 2524,

266 หน้า

Berney, Robert C. and Taylor, Mark J. "Scholastic Behavioral and Orientation to College," Journal of Educational Psychology. p.22 - 29, 1956.

Stake, Robert E. "The Countenance of Educational Evaluation," Teachers College Record. 68 : 523 - 540 ; April, 1967.

Stufflebeam, D.L. "Alternative Approaches to Educational Evaluation" In Popham, J. Evaluation in Education : Current Application. California, 42 : 128-150; March, 1974.

Williamson, E.G. Student Personnel Services in Colleges and Universities. New York, McGraw-Hill, 1964. 332 p.

Yeager, William A. Administration and Pupils. New York, Mcmillan Co., 1959. 129 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ในทบทวนประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ปีงบประมาณ 2530

ค้ำมัจฉัยเบื่องค่น กระจวนการ และผลผลิต

ตาราง 12 ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต่อการจัดเตรียมการ
ดำเนินงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดเตรียมการดำเนินงาน				
ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน ไม่มี ผู้ใดแจ้งให้ทราบหรือไม่ว่านักศึกษา จะมาทำอะไรบ้าง				
มีคณาบอก	28	84.85	17	100.00
ไม่มีคณาบอก	-	-	-	-
ไม่ทราบ	5	15.15	-	-
ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน มีผู้ใด มาขอให้ท่านไปช่วยนักศึกษาทำงานหรือไม่				
มีคณาบอก	33	100.00	17	100.00
ไม่มีคณาบอก	-	-	-	-
ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน มีผู้ใด มาขอให้ท่านนำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยทำงาน หรือไม่				
มีคณาบอก	33	100.00	11	64.70
ไม่มีคณาบอก	-	-	-	-
ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน ใ้มา ขอให้ท่านช่วยเหลือในด้านการทำงาน และอำนวยความสะดวกหรือไม่				
มาขอให้ไปช่วย	19	57.58	17	100.00
ไม่ได้มาขอให้ไปช่วย	14	42.42	-	-

ตาราง 12 แสดงว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84. ขึ้นไป) เห็นว่า ก่อนที่จะมีการปฏิบัติงานตามโครงการ ไข่มุกเขียวของ แจงให้ทราบว่าจะมีนักศึกษาออกมาออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท พร้อมทั้งขอให้ไปช่วยปฏิบัติงานควย ส่วนเรื่องการขอให้นำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยปฏิบัติงาน ประชาชนร้อยละ 100 และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ร้อยละ 64.70 เห็นว่า ไข่มุกเขียวของไข่มุกขอให้นำไปช่วยปฏิบัติงาน และเรื่องการขอให้นำไปช่วย ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนั้น ประชาชนร้อยละ 57.58 และเจ้าหน้าที่ ท้องถิ่นร้อยละ 100 เห็นว่า ไข่มุกเขียวของไข่มุกขอให้นำไปช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวก

ตาราง 13 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนา
ชมรมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานตามโครงการ	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านได้ไปช่วยนักศึกษาทำงานด้วยหรือไม่				
ไปช่วย	33	100.00	17	100.00
ไม่ได้ไปช่วย	-	-	-	-
ท่านได้นำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยในการปฏิบัติ งานของนักศึกษาบ้างหรือไม่				
นำไปช่วยบ้าง	24	72.73	12	70.59
ไม่ได้นำไปช่วยเลย	9	27.27	5	29.41
นักศึกษาที่มาปฏิบัติงานเข้ากับพวกท่าน ได้ไหม				
เข้ากันได้ดี	33	100.00	14	82.35
เข้ากันไม่ได้	-	-	3	17.65
นักศึกษาได้จัดกิจกรรมสัมมนาการรวม ระหว่างนักศึกษา ประชาชน และเจ้าหน้าที่ ท้องถิ่นหรือไม่				
จัด	33	100.00	17	100.00
ไม่ได้จัด	-	-	-	-
หลังจากนักศึกษาทำงานเสร็จแล้ว ใ้มอบ งานที่ก่อให้เกิดปัญหาของในท้องถิ่นหรือไม่				
มอบ	33	100.00	17	100.00
ไม่มอบ	-	-	-	-

ตาราง 13 แสดงว่า การประเมินกระบวนการ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70 ขึ้นไป) ได้ไปช่วยลงแรงและนำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยปฏิบัติงานตาม โครงการ นอกจากนั้น เห็นว่าสมาชิกค่ายมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และมีการจัดกิจกรรมสนทนาการร่วมกัน และหลังจากปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว ได้มอบงานที่ทำให้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

ตาราง 14 ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีต่อความสำเร็จของงาน

ความคิดเห็น ต่อความสำเร็จของงาน	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานที่นักศึกษาทำเสร็จตามเวลาที่กำหนด ไว้หรือไม่				
เสร็จตามกำหนดเวลา	30	90.90	17	100.00
ไม่เสร็จตามกำหนดเวลา	-	-	-	-
ไม่ทราบ	3	9.10	-	-
งานที่นักศึกษาทำเสร็จสิ้นตามชนิดของงาน ที่กำหนดไว้หรือไม่				
เสร็จ	29	87.88	17	100.00
ไม่เสร็จ	-	-	-	-
ไม่ทราบ	4	12.12	-	-

ตาราง 14 แสดงว่า การประเมินผลผลิต ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.88 ขึ้นไป) เห็นว่า การปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและชนิดงานที่กำหนดไว้

ตาราง 15 ผลการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ความคิดเห็นต่อ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานที่นักศึกษาทำนั้นตรงกับความต้องการ และความจำเป็นของชาวบ้านหรือไม่	ตรง	33	100.00	17	100.00
	ไม่ตรง	-	-	-	-
นักศึกษาที่มานั้น ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ ที่ เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านหรือไม่	ให้ความรู้	33	100.00	17	100.00
	ไม่ได้ให้ความรู้	-	-	-	-
ผลจากการปฏิบัติงานของนักศึกษา ทำให้ ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพการเกษตรดีขึ้น กว่าเดิม หรือมีการรักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้น กว่าเดิมหรือไม่	ดีขึ้นกว่าเดิม	33	100.00	17	100.00
	ไม่ดีขึ้นกว่าเดิม	-	-	-	-
ผลจากการปฏิบัติงานของนักศึกษา กระตุ้น เตือนให้ชาวบ้านอยากปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ เป็นอยู่ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เช่นอยากหาความรู้ เพิ่ม อยากมีรายได้เพิ่มขึ้น	ใช่	30	90.90	17	100.00
	ไม่ใช่	-	-	-	-
	เฉย ๆ	3	9.10	-	-

ตาราง 15 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานที่นักศึกษาทำให้แก่ชาวบ้านในคราวนั้น ขณะนี้ยังได้ใช้ให้เป็นประโยชน์อยู่หรือไม่ ยังใช้อยู่		33	100.00	17	100.00
	ไม่ได้ใช้เลย	-	-	-	-
งานที่นักศึกษาทำให้แก่ชาวบ้านในคราวนั้น ขณะนี้ไม่มีผู้แลร้งงานที่นักศึกษาทำไว้ หรือไม่ มีผู้แลร้ง		25	76.76	15	88.23
	ไม่มีผู้แลร้ง	8	23.24	2	11.77
งานที่นักศึกษาทำไว้ ขณะนี้มีปัญหาเกิดขึ้น หรือไม่ มี		2	6.06	1	5.88
	ไม่มี	31	93.94	16	94.12

ตาราง 15 แสดงว่า การประเมินผลผลิต ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76 ขึ้นไป) เห็นว่า งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการตรงกับความต้องการและความจำเป็นของประชาชน ระหว่างปฏิบัติงานนักศึกษาได้ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ผลจากการปฏิบัติงานกระตุ้นเตือนให้ประชาชนต้องการจะปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น นอกจากนั้น ยังเห็นว่า ในขณะมีผู้ดูแลและใช้ประโยชน์ของงานที่ปฏิบัติตามโครงการ ตลอดจนไม่มีปัญหาใดเกิดขึ้นกับงานที่ทำไว้

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

ในการประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ปีงบประมาณ 2530

สำนักงานคณะกรรมการ และผลผลิต

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ในการประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต

จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ในส่วนที่เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ดังแสดงในตาราง 16-17

การประเมินกระบวนการ
 ตาราง 16 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกภายใน การไม่เคารพในกฎ ระเบียบของค่าย การทำงานของแต่ละฝ่าย ไม่ประสานกัน	1	3.85	1	3.85	13	50.00
การปรับตัวเข้ากับสภาพ แวดล้อมของนักศึกษา	-	-	2	7.70	6	23.06
	-	-	-	-	3	11.54
รวม	1	3.85	3	11.55	19	84.60

ตาราง 16 (ต่อ)

ความคิดเห็น ทดผลการปฏิบัติ งานตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวม หลักฐานการจ่ายเงิน การขอของบางรายการ ไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงิน ให้ได้	1	25.00	-	-	-	-
การใช้จ่ายบางประเภท เป็นเงินจำนวนน้อยจึงไม่ออก ใบเสร็จรับเงินให้	-	-	1	25.00	-	-
ผู้ขอสินเชื่อใบเสร็จรับเงิน	-	-	2	50.00	-	-
รวม	1	25.00	3	75.00	-	-

ตาราง 16 (ต่อ)

ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน		นักศึกษานักปฏิบัติงาน ในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาการจ้างงานประมาณ นักศึกษาจ้างงานประมาณ ไม่เป็นทำให้การของประมาณ บางส่วนไม่ครบ	1	5.88	3	17.65	-	-	-	-
วัสดุก่อสร้างราคาสูงขึ้น มีสิ่งของที่จำเป็นของข้อ มากกว่าที่คิดไว้	2	11.76	2	11.76	-	-	-	-
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สูงกว่าประมาณที่ตั้งไว้	2	11.76	4	23.55	-	-	-	-
รวม	6	35.28	11	64.72	-	-	-	-

ตาราง 16 (ต่อ)

ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ ที่ปรึกษา โครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนงาน		นักศึกษานักปฏิบัติ งานในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับ งบประมาณไม่เพียงพอ ใช้เงินกองทุนของค่าย ขอเงินสนับสนุนจาก สถาบัน	1	5.88	3	17.65	-	-	-	-
ขอเงินสนับสนุนจาก หน่วยงานภาคเอกชน	2	11.76	3	17.65	-	-	-	-
คั้งงบประมาณค่าอาหาร มาสนับสนุนงบประมาณส่วนที่ ขาดไป	2	11.76	2	11.76	-	-	-	-
	1	5.88	3	17.66	-	-	-	-
รวม	6	35.28	11	64.72	-	-	-	-

ตาราง 16 (ต่อ)

ความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงาน ตามโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง		อาจารย์ที่ ปรึกษา โครงการ		นักศึกษาหัวหน้า โครงการและ หัวหน้าแผนกงาน		นักศึกษาผู้ปฏิบัติ งานในโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกภายใน ประชาชน ปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ ในการติดต่อ ประชาชนบางคนไม่เข้าใจ วัตถุประสงค์ของการออกค่าย ปัญหาการร่วมมือปฏิบัติงาน ระหว่างนักศึกษากับประชาชน	-	-	1	9.095	3	27.27	-	-
	-	-	-	-	3	27.27	-	-
	-	-	1	9.095	3	27.27	-	-
รวม	-	-	2	18.19	9	81.81	-	-
ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกภายใน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่ให้ ความเป็นกันเอง การวางตัว นิสัย และ มารยาทของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	-	-	-	-	1	33.33	-	-
	-	-	-	-	2	66.67	-	-
	-	-	-	-	3	100.00	-	-
รวม	-	-	-	-	3	100.00	-	-

การประเมินผลผลิต

ตาราง 17 ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีต่อผลการปฏิบัติงานตาม
โครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท

กลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นต่อ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการ	ประชาชน		เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตาม โครงการ				
ได้รับคำแนะนำเรื่องสุนัข	7	70.00	3	30.00
ได้รับประโยชน์จากถาวรวัตถุที่นักศึกษา ทำไว้ เช่น ศาลาเอนกประสงค์ เป็นต้น	8	80.00	2	20.00
ความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ ท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมของนักศึกษา พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างหนุ่มสาว	-	-	3	100.00

ภาคผนวก ค.
รายนามกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ
ที่ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเพิ่มเติม
ในการร่างเกณฑ์การประเมินโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2530

กรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรูญ วัฒนอง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนตรี แยมกสิกร
3. นางปราณี บุรณโอสถ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนาวิ ขจรศิลป์
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บิณฑ์ จันทิมาภา
หัวหน้ากิจกรรมนิสิต ฝ่ายพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการ

ดร.สุเมธ แยมขุน

คุณวุฒิ Ph.D. (Applied Statistics and Research Method)

ตำแหน่งหน้าที่ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 งานติดตามและประเมินผล
กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอความร่วมมือให้ทบทวนแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ถึง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อธิการบดีวิทยาลัยวชิรวิทย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม

อธิการบดีรังสิต

อธิการบดีพยาบาลเซนต์หลุยส์

นายอำเภอท่งศรีเกษม จังหวัดศรีสะเกษ

นายอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

นายอำเภอสามชัย จังหวัดปทุมธานี

นายอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ที่ มม. 0207/657

ทบวงมหาวิทยาลัย
ถนนศรีอยุธยา พญาไท
กรุงเทพฯ 10400

10 กุมภาพันธ์ 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำปฏิญานิพนธ์

เรียน อธิการ/อธิการบดี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. รายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและนักศึกษาที่ร่วมโครงการ
  2. คำอธิบายเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการนักศึกษาหัวหน้าโครงการ และนักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน
  3. แบบสอบถามนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ จำนวน รุก
  4. แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน จำนวน รุก

ด้วย นายวิเชียร ชานฤทธิ ชำราชการสังกัดกองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กำลังทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง "การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การทำปฏิญานิพนธ์เรื่องดังกล่าว ได้เลือกโครงการ

เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากกรณี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ได้โปรดช่วยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และนักศึกษาหัวหน้าแผนกงานตามโครงการข้างต้นผู้มีรายชื่อตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อ 1 ทอบแบบสอบถาม และขอได้

โปรดส่งคืนไปยังกองสถามันอุดมศึกษาเอกชน ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2531 ท่อไป
จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ
(ลงนาม) ฤทธิ จวีรัตน์
(นายฤทธิ จวีรัตน์)
ผู้อำนวยการกองสถามันอุดมศึกษาเอกชน

กองสถามันอุดมศึกษาเอกชน
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
โทร. 245-8255
245-8266

ที่ ทม. 0207/13064

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา พญาไท
กรุงเทพฯ 10400

27 พฤษภาคม 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน นายอำเภอ

ทบวงมหาวิทยาลัยขอรับรองว่า นายวิเชียร ชานฤทธิ เป็นข้าราชการสังกัดกองสถานอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย และเป็นนิติวิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในขณะที่ นายวิเชียร กำลังศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถานอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530"

สิ่งที่ข้าราชการผู้นี้ใคร่จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน คือ ขออนุญาตและการอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์จากท่าน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เช่น ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย ศึกษาธิการอำเภอ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล ครู พัฒนาการ กำนัน สารวัตร กำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ตลอดจนประชาชนที่มีส่วนในการปฏิบัติงานหรือได้ผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษา

เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้เตรียมการไว้แล้วต่อไป

ทบวงมหาวิทยาลัยขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ที่ท่านได้โปรดให้แก่ข้าราชการผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) พจน์ สะเพียรชัย

(นายพจน์ สะเพียรชัย)

รองปลัดทบวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.
แบบสอบถามนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ

แบบสอบถามนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ
เรื่อง

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นและข้อดีและข้อบกพร่อง
เกี่ยวกับงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุน
จากทบวงมหาวิทยาลัย และท่านได้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในโครงการนี้

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ท่านต้องการ
และขอได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ

คำตอบจากแบบสอบถามนี้จะถือเป็นความลับ การเสนอข้อมูลจะนำเสนอในรูปสถิติ
รวม ๆ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์
ต่อการปรับปรุงระบบงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในอนาคต ทั้งนี้ จึงใคร่ขอให้ท่านตอบตามสภาพความ
เป็นจริงที่ปรากฏแก่ท่าน และไม่ต้องระแวงชื่อของท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาตอบคำถามในแบบสอบถามนี้

ผู้วิจัย.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- (1) โครงการที่ประเมินนี้เป็นโครงการของ
1. ( ) มหาวิทยาลัยบูรพา
  2. ( ) วิทยาลัยวชิรวิทย์
  3. ( ) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
  4. ( ) วิทยาลัยรังสิต
  5. ( ) วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
- (2) จังหวัดที่ไปปฏิบัติงาน
1. ( ) ศรีสะเกษ
  2. ( ) นครราชสีมา
  3. ( ) ชอนแก่น
  4. ( ) ปทุมธานี
  5. ( ) หนองคาย
- (3) ลักษณะเด่นที่สุดของโครงการ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)
1. ( ) การศึกษา
  2. ( ) การพัฒนาชุมชน
  3. ( ) การเกษตร
  4. ( ) การสาธารณสุข

ตอนที่ 2 ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในโครงการ

คำแนะนำในการตอบ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ท่าน
ต้องการ

โปรดตอบคำถามตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏแก่ท่าน

การประเมินกระบวนการ

1. ท่านได้ใช้ความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ทางช่าง หรือความรู้ทางเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข ฯลฯ ปฏิบัติงานตามโครงการบ้างหรือไม่
 ได้ใช้
 ไม่ได้ใช้
2. นักศึกษาที่ร่วมโครงการปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง
 ใช่
 ไม่ใช่
3. ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในระหว่างปฏิบัติงาน
 มีความสามัคคีกันดี
 มีปัญหาอยู่บ้าง
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
 เป็นไปโดยราบรื่น
 มีปัญหาอยู่บ้าง
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกับประชาชนในท้องถิ่น
 เป็นไปโดยราบรื่น
 มีปัญหาอยู่บ้าง
6. ประชาชนในท้องถิ่นมาช่วยทำงานตามโครงการหรือไม่
 มาช่วยทำงานประมาณ.....คน
 ไม่ได้มาช่วย

7. ประชาชนในท้องถิ่นนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยในการทำงานตามโครงการบ้างหรือไม่
- ( ) นำมาช่วยบ้าง
- ( ) ไม่ได้นำมาช่วยเลย
- ( ) ไม่ทราบ

ประเมินผลผลิต

ก. ผลทางตรง

8. การปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่
- ( ) เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
- ( ) ไม่เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
9. การปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จสิ้นทุกชนิดงานที่กำหนดไว้หรือไม่
- ( ) เสร็จสิ้นทุกชนิดงาน
- ( ) ไม่เสร็จสิ้นทุกชนิดงาน
10. ทำให้ท่านได้ใช้ความรู้ทางช่าง หรือความรู้ทางเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข
ช่วยชุมชน
- ( ) ได้ใช้ความรู้ช่วยชุมชน
- ( ) ไม่ได้ใช้ความรู้เหล่านั้นเลย
11. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
- ( ) ใช่
- ( ) ไม่ใช่
- ( ) ไม่ทราบ
12. ทำให้ประชาชนได้รับความรู้ทางเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข
- ( ) ใช่
- ( ) ไม่ใช่
- ( ) ไม่ทราบ

13. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการประกอบอาชีพการเกษตรที่ขึ้นกว่าเดิม
 ใช่
 ไม่ใช่
14. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ขึ้นกว่าเดิม
 ใช่
 ไม่ใช่
15. งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่
 ตอบสนองความจำเป็น
 ไม่ได้ตอบสนองความจำเป็น
๑. ผลทางอ้อม ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
16. สังคมชนบทนั้นเป็นสังคมที่ควรเอาใจใส่ดูแล
 ใช่
 ไม่ใช่
17. ถ้ามีโอกาสท่านคิดจะช่วยเหลือสังคมชนบท เช่น บริจาคสิ่งของ บริจาคเงินตามความสามารถหรือไม่
 คิดจะช่วย
 ไม่เคยคิดเลย
18. ถ้ามีโอกาสเลือกอ่านวยที่ดี ท่านอยากไปทำงานในชนบทหรือไม่
 เฉย ๆ
 อยากไป
 ไม่อยากไป

ภาคผนวก ฉ.

แบบสอบถาม

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน

แบบสอบถาม

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าโครงการ - นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน

เรื่อง

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นและข้อดีและข้อบกพร่องเกี่ยวกับงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยและท่านได้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในโครงการนี้

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ท่านต้องการและเขียนข้อความสั้น ๆ ลงในช่องว่าง ในกรณีที่มีช่องว่างให้ท่านตอบ ขอให้โปรดตอบคำถามทุกข้อ

คำตอบจากแบบสอบถามนี้จะถือเป็นความลับ การเสนอข้อมูลจะนำเสนอในรูปสถิติรวม ๆ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบงานโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในอนาคต ดังนั้น จึงใคร่ขอให้ท่านตอบคำถามตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏแก่ท่านและไม่ต้องระบุชื่อของท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาตอบคำถามในแบบสอบถามนี้

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- (1) โครงการที่ประเมินนี้เป็นโครงการของ
1. ( ) มหาวิทยาลัยบูรพาจันทบุรี
  2. ( ) วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล
  3. ( ) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
  4. ( ) วิทยาลัยรังสิต
  5. ( ) วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
- (2) จังหวัดที่ไปปฏิบัติงาน
1. ( ) ศรีสะเกษ
  2. ( ) นครราชสีมา
  3. ( ) ชอนแกน
  4. ( ) ปทุมธานี
  5. ( ) หนองคาย
- (3) ลักษณะเด่นที่สุดของโครงการ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)
1. ( ) การศึกษา
  2. ( ) การพัฒนาชุมชน
  3. ( ) การเกษตร
  4. ( ) การสาธารณสุข
- (4) สถานภาพของผู้ตอบ
1. ( ) อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
  2. ( ) นักศึกษาหัวหน้าโครงการ
  3. ( ) นักศึกษาหัวหน้าแผนกงาน ได้แก่ หัวหน้าแผนกงานประชาสัมพันธ์
หัวหน้าแผนกงานสวัสดิการ หัวหน้าแผนกงานอนามัย หัวหน้าแผนก
งานการเงิน หัวหน้าแผนกงานปฏิบัติการ และหัวหน้าแผนกงาน
อื่น ๆ ที่โครงการนี้แต่งตั้งขึ้น

ตอนที่ 2 ประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักศึกษาหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าแผนกงาน

คำแนะนำในการตอบ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ท่านต้องการ และเขียนข้อความสั้น ๆ ลงในช่องว่างในกรณีที่มีช่องว่างให้ท่านตอบ โปรดตอบคำถามตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏแก่ท่าน

ประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1. ก่อนการกำหนดลักษณะงานตามโครงการ มีการสำรวจหรือค้นหาความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ที่ไปปฏิบัติงานหรือไม่
  - ( ) มีการสำรวจ
  - ( ) ไม่มีการสำรวจ เพราะ.....
  - ( ) ไม่ทราบ
2. งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามโครงการนั้น นอกจากได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว โครงการได้จัดหามาเองส่วนหนึ่งด้วย
  - ( ) ใช่
  - ( ) ไม่ใช่
  - ( ) ไม่ทราบ
3. การบริหารโครงการ ได้จัดแบ่งสมาชิกค่ายออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายอนามัย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายปฏิบัติงาน เป็นต้น หรือไม่
  - ( ) จัดแบ่ง
  - ( ) ไม่ได้จัดแบ่ง เพราะ.....
  - ( ) ไม่ทราบ
4. ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการ ได้แจ้งให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงวัตถุประสงค์ของการไปปฏิบัติงานหรือไม่
  - ( ) แจ้ง
  - ( ) ไม่แจ้ง เพราะ.....
  - ( ) ไม่ทราบ

5. ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอความร่วมมือให้ประชาชนในท้องถิ่นมาช่วยทำงานหรือไม่
 ( ) แจ้ง
 ( ) ไม่ได้แจ้ง เพราะ.....
 ( ) ไม่ทราบ
6. ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอความช่วยเหลือจากประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่
 ( ) แจ้ง
 ( ) ไม่ได้แจ้ง เพราะ.....
 ( ) ไม่ทราบ
7. ก่อนการปฏิบัติงาน โครงการได้แจ้งขอความช่วยเหลือที่จำเป็น เช่น การประสานงาน การอำนวยความสะดวก เป็นต้น จากหน่วยราชการในท้องถิ่นหรือไม่
 ( ) แจ้ง
 ( ) ไม่ได้แจ้ง เพราะ.....
 ( ) ไม่ทราบ
8. โครงการมีเครื่องมือเครื่องใช้ ไม้ค้ำ เครื่องมือก่อสร้าง อุปกรณ์ทำอาหาร พาชนะ เอกสารเผยแพร่ อุปกรณ์ทำประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เพียงพอต่อการปฏิบัติงานหรือไม่
 ( ) เพียงพอ
 ( ) ไม่เพียงพอ สิ่งที่ขาดไม้ค้ำ.....
 ( ) ไม่ทราบ
9. โครงการได้จัดทำแผน (กำหนดการทำงาน) ปฏิบัติงานไว้หรือไม่
 ( ) จัด
 ( ) ไม่ได้จัด เพราะ.....
 ( ) ไม่ทราบ

ประเมินกระบวนการ

10. ท่านคิดว่านักศึกษาที่ร่วมโครงการได้ใช้ความรู้ทางวิชาการ เช่น ความรู้ทางช่าง ความรู้ทางเกษตร ความรู้ทางสาธารณสุข ฯลฯ ในการปฏิบัติงาน หรือไม่
 ( ) ได้ใช้
 ( ) ไม่ได้ใช้ เพราะ.....
11. การอยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายของนักศึกษาร่วมโครงการ
 ( ) นักศึกษาร่วมโครงการอยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายตลอดเวลาเกินกว่าร้อยละ 90
 ( ) อยู่ปฏิบัติงานที่ค่ายตลอดเวลาต่ำกว่าร้อยละ 90 เนื่องจาก.....
 .....
12. นักศึกษาที่ร่วมโครงการปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง
 ( ) ใช่
 ( ) ไม่ใช่ เพราะ.....
13. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีจำนวน.....คน
14. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการตามข้อ 13 นั้น
 ( ) อยู่คู่และให้คำแนะนำการปฏิบัติงานตามโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จงาน
 ( ) อยู่บางไม่อยู่บ้าง เพราะ.....
15. ความสัมพันธ์ของสมาชิกค่ายระหว่างปฏิบัติงาน
 ( ) มีความสามัคคีกันดี
 ( ) มีปัญหาเกี่ยวกับ.....
16. การให้ความช่วยเหลือของหน่วยราชการในท้องถิ่น เช่น การติดต่อประสานงาน และ การอำนวยความสะดวก เป็นต้น
 ( ) ให้ความช่วยเหลือดี
 ( ) ไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือ
17. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น
 ( ) เป็นไปโดยราบรื่น
 ( ) มีปัญหาเกี่ยวกับ.....

18. ประชาชนในท้องถิ่นมาช่วยทำงานตามโครงการประมาณ.....คน
19. ประชาชนในท้องถิ่นนำวัสดุอุปกรณ์มาช่วยในการทำงานตามโครงการบ้างหรือไม่
 ( ) นำมาช่วยบ้าง
 ( ) ไม่ได้นำมาช่วยเลย
 ( ) ไม่ทราบ
20. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับประชาชนในท้องถิ่น
 ( ) เป็นไปโดยราบรื่น
 ( ) มีปัญหาเกี่ยวกับ.....
21. ขณะปฏิบัติงาน ได้จัดให้มีกิจกรรมสันตนาการรวมระหว่างสมาชิกค่าย ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นหรือไม่
 ( ) จัด
 ( ) ไม่ได้จัด เพราะ.....
22. มีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่
 ( ) มีการควบคุม
 ( ) ไม่มีการควบคุม
23. เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ได้จัดให้มีการประชุมแก้ปัญหาอุปสรรค นั้นหรือไม่
 ( ) จัดประชุม
 ( ) ไม่ได้จัดประชุม เพราะ.....
24. หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานตามโครงการ ได้มอบงานที่ทำให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นหรือไม่
 ( ) มอบ
 ( ) ไม่ได้มอบ เพราะ.....
25. โครงการรวมรวมใบสำคัญจ่ายเงินไว้เป็นหลักฐานครบถ้วนหรือไม่
 ( ) ครบถ้วน
 ( ) ไม่ครบถ้วน เพราะ.....
 ( ) ไม่ทราบ

26. งบประมาณที่เตรียมไว้ทั้งหมดเพียงพอต่อการปฏิบัติงานหรือไม่

- ( ) เพียงพอ
 ( ) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
 และได้แก้ปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอโดย.....
 .....
 ( ) ไม่ทราบ

ประเมินผลผลิต

ก. ผลทางตรง

27. การปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

- ( ) เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา
 ( ) ไม่เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา

28. การปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จสิ้นทุกชนิดงานที่กำหนดไว้หรือไม่

- ( ) เสร็จสิ้นทุกชนิดงาน
 ( ) ไม่เสร็จสิ้นทุกชนิดงาน

29. ทำให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางช่าง หรือความรู้ทางเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข
ช่วยชุมชนหรือไม่

- ( ) ได้ใช้ความรู้ช่วยชุมชน
 ( ) ไม่ได้ใช้ความรู้ช่วยชุมชน เพราะ.....

30. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

- ( ) ใช่
 ( ) ไม่ใช่ เพราะ.....

31. ทำให้ประชาชนได้รับความรู้ทางเกษตร หรือความรู้ทางสาธารณสุข

- ( ) ใช่
 ( ) ไม่ใช่
 ( ) ไม่ทราบ

32. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการประกอบอาชีพการเกษตรที่ขึ้นกว่าเดิม
 ใช่
 ไม่ใช่
33. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ขึ้นกว่าเดิม
 ใช่
 ไม่ใช่
34. งานที่ได้ปฏิบัติตามโครงการตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่
 ตอบสนองความจำเป็น
 ไม่ตอบสนองความจำเป็น เพราะ.....
- ข. ผลทางอ้อม ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
35. สังคมชนบทนั้นเป็นสังคมที่ควรเอาใจใส่ดูแล
 ใช่ เพราะ.....
 ไม่ใช่ เพราะ.....
36. ถ้ามีโอกาสท่านคิดจะช่วยเหลือสังคมชนบท เช่น บริจาคสิ่งของ บริจาคเงิน ตามความสามารถหรือไม่
 คิดจะช่วยเหลือ
 ไม่เคยคิดเลย
37. ถ้ามีโอกาสเลือกอำนาจที่ดี ท่านอยากไปทำงานในชนบทหรือไม่
 เฉย ๆ
 อยากไป
 ไม่อยากไป

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์ประชาชน - เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

แบบสัมภาษณ์ประชาชน - เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

เรื่อง

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2530

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

(1) โครงการที่ประเมินนี้เป็นโครงการของ

1. ( ) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2. ( ) วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล
3. ( ) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
4. ( ) วิทยาลัยรังสิต
5. ( ) วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์

(2) จังหวัดที่ไปปฏิบัติงาน

1. ( ) ศรีสะเกษ
2. ( ) นครราชสีมา
3. ( ) ขอนแก่น
4. ( ) ปทุมธานี
5. ( ) หนองคาย

(3) ลักษณะเด่นที่สุดของโครงการ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

1. ( ) การศึกษา
2. ( ) การพัฒนาชุมชน
3. ( ) การเกษตร
4. ( ) การสาธารณสุข

(4) สถานภาพของผู้ตอบ

- 1. ( ) ประชาชน
- 2. ( ) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หมายถึง นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย ศึกษานิเทศก์อำเภอ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล ครูใหญ่ ครูกำนัน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

คำชี้แจง ผู้ที่จะรับการสัมภาษณ์ ต้องเป็นผู้เคยมีส่วนร่วมหรือได้รับผลประโยชน์จากโครงการ ผู้สัมภาษณ์จะต้องทราบว่าโครงการที่จะไปสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

นั้นเป็นโครงการประเภทใด (การศึกษา การพัฒนาชุมชน การเกษตร และการสาธารณสุข) ค่าเป็นการในเคื่อนใด พ.ศ.ใด และจัดทำสิ่งใดให้แก่ชุมชน เพื่อจะได้สนทนาร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย

ข้อคำถามที่ 1 - 2 เป็นคำถามนำ เพื่อเลือกประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการสัมภาษณ์

ข้อคำถามที่ 3 - 21 เป็นการสัมภาษณ์ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

1. ท่าน - คุณ (หรือสรรพนามที่เหมาะสม) จำการมาของนักศึกษาที่มาทำงาน

.....

ในท้องถิ่นนี้ ในเคื่อน.....ปี.....ได้หรือไม่

( ) จำได้ (ถามต่อข้อ 2)

( ) จำไม่ได้ (ผู้สัมภาษณ์ต้องถามให้แน่ใจ ถ้าได้รับการยืนยันว่าจำไม่ได้ จึงงคสัมภาษณ์ต่อ)

2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของนักศึกษาครั้งนั้นหรือไม่
- ( ) เคย (ถามต่อข้อ 3)
- ( ) ไม่เคย (ผู้สัมภาษณ์ต้องถามให้แน่ใจ เพราะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจะไม่เหมือนกัน เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการช่วยศึกษาต่อประสานงาน การอำนวยความสะดวก ส่วนประชาชนจะมีส่วนร่วมในการลงแรง จัดอาหารมาช่วย นำวัสดุมาช่วย มาร่วมกิจกรรมสันตินาการ เป็นต้น)
3. ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน ได้มีผู้ใดแจ้งให้ท่านทราบหรือไม่ว่า นักศึกษาจะมาทำอะไรบ้าง
- ( ) มีคนมาบอก
- ( ) ไม่มีคนมาบอก
- ( ) ไม่ทราบ
4. ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน มีผู้ใดมาขอให้ท่านไปช่วยนักศึกษาทำงานหรือไม่
- ( ) มีคนมาบอก
- ( ) ไม่มีคนมาบอก
5. ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน มีผู้ใดมาขอให้ท่านนำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยทำงานหรือไม่
- ( ) มีคนมาบอก
- ( ) ไม่มีคนมาบอก
6. ก่อนที่นักศึกษาจะมาตั้งค่ายปฏิบัติงาน ได้มาขอให้ท่านช่วยเหลือในด้านการศึกษา ประสานงานและอำนวยความสะดวก หรือไม่
- ( ) มาขอให้ไปช่วย
- ( ) ไม่ได้มาขอให้ไปช่วย
7. ในการที่นักศึกษามาปฏิบัติงานมีชาวบ้านไปช่วยทำงาน ประมาณ.....คน

8. ท่านไปช่วยนักศึกษาทำงานหรือไม่
- ( ) ไปช่วย
- ( ) ไม่ได้ไปช่วย
9. ท่านได้นำวัสดุอุปกรณ์ไปช่วยในการปฏิบัติงานของนักศึกษาบ้างหรือไม่
- ( ) นำไปช่วยบ้าง
- ( ) ไม่ได้นำไปช่วยเลย
10. นักศึกษาที่มาปฏิบัติงานเข้ากับพวกท่านได้ไหม
- ( ) เข้ากันได้ดี
- ( ) เข้ากันไม่ได้ เพราะ.....
11. นักศึกษาได้จัดกิจกรรมสันทนาการ (บันเทิง) ร่วมระหว่างนักศึกษา ประชาชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือไม่
- ( ) จัด
- ( ) ไม่ได้จัด
12. หลังจากนักศึกษาทำงานเสร็จแล้ว ได้มอบงานที่ทำให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นหรือไม่
- ( ) มอบ
- ( ) ไม่ได้มอบ
13. งานที่นักศึกษาทำเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่
- ( ) เสร็จตามเวลาที่กำหนด
- ( ) ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด (ถามต่อว่าใครเป็นผู้ทำให้งานเสร็จ)...
- ( ) ไม่ทราบ
14. งานที่นักศึกษาทำเสร็จสิ้นตามชนิดของงานที่กะกำหนดไว้หรือไม่
- ( ) เสร็จ
- ( ) ไม่เสร็จ
- ( ) ไม่ทราบ

15. งานที่นักศึกษาทำนั้น ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของชาวบ้าน
ที่นี่หรือไม่
- ( ) ตรง
( ) ไม่ตรง
16. นักศึกษาที่มานั้น ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านหรือไม่
- ( ) ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง.....
( ) ไม่ได้ให้ความรู้
17. ผลจากการปฏิบัติงานของนักศึกษา ทำให้ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพการเกษตร
ที่ขึ้นกว่าเดิม หรือมีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ขึ้นกว่าเดิมหรือไม่(แล้วแต่ชนิด
ของงาน)
- ( ) ที่ขึ้นกว่าเดิม
( ) ไม่ที่ขึ้นกว่าเดิม
18. ผลจากการปฏิบัติงานของนักศึกษา กระตุ้นเตือนให้ชาวบ้านอยากปรับปรุงชีวิต
ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เช่น อยากหาความรู้เพิ่มขึ้น เป็นต้น
- ( ) ใช่
( ) ไม่ใช่
( ) เฉย ๆ
19. งานที่นักศึกษาทำให้แก่ชาวบ้านในคราวนั้น ขณะนี้ยังได้ใช้ประโยชน์อยู่หรือไม่
- ( ) ยังใช้อยู่
( ) ไม่ได้ใช้เลย
20. ขณะนี้มิได้ดูแลรักษางานที่นักศึกษาทำไว้หรือไม่
- ( ) มิได้ดูแลรักษา
( ) ไม่มีดูแลรักษา
21. งานที่นักศึกษาทำไว้ ขณะนี้มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่
- ( ) มี
( ) ไม่มี
( ) ไม่ทราบ

(ถามต่อ : ที่ว่ามีปัญหานั้น มีปัญหาอะไร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การประเมินผลโครงการบริการสังคมและค่ายอาสาพัฒนาชนบท
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ปีงบประมาณ 2530

บทคัดย่อ
ของ
วิเชียร ชานฤทธิ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2531

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการปฏิบัติงานตามโครงการบริการสังคมและค้ายอาสาพัฒนาชนบทของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2530 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ 10 คน นักศึกษาหัวหน้าโครงการและหัวหน้าแผนกงาน 26 คน นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานโครงการ 189 คน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น 50 คน รวมทั้งสิ้น 275 คน เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษามีดังนี้

1. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ก่อนการปฏิบัติงานตามโครงการ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานมีการเตรียมความพร้อมในระดับดี ในด้านการสำรวจความต้องการ และความจำเป็นของท้องถิ่น การจัดองค์การบริหารค้ายอาสาพัฒนาชนบท การแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทราบ การขอความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในค้ำแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ การประสานงานและอำนวยความสะดวก ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติงาน ส่วนในด้านการเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับปฏิบัติงานมีความพร้อมในระดับปานกลาง และการเตรียมงบประมาณจากแหล่งอื่น เพื่อนำมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในระดับต่ำ

2. การประเมินกระบวนการพบว่า นักศึกษาผู้ร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 90.00 อยู่ปฏิบัติงานที่ค้ายตลอดเวลา และได้ร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอยู่ดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด การปฏิบัติงานได้รับการช่วยเหลือจากประชาชนในค้ำแรงงานและวัสดุอุปกรณ์ค่อนข้างดี ระหว่างปฏิบัติงานมีการจัดกิจกรรมสนทนาร่วมกันระหว่าง สมาชิกค้ายกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มีการประชุมสมาชิกค้ายเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหานั้น นอกจากนั้น ภายหลังจากปฏิบัติงานเสร็จสิ้นได้มอบงานที่ทำให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ส่วนประเด็นที่เป็นปัญหาเล็กน้อยได้แก่ ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ของสมาชิกในค้าย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค้ายกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมหลักฐานการจ่ายเงิน

และปัญหา เรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ

3. การประเมินผลผลิต พบว่า นักศึกษาได้ใช้ความรู้ทางวิชาการที่เรียนมา ได้แก่ ความรู้ทางวิชาช่าง วิชาการเกษตร หรือความรู้ทางด้านสาธารณสุข ช่วยเหลือชุมชนตามอัธยาศัย ซึ่งส่วนหนึ่งถือว่าเป็นการฝึกฝนในการนำความรู้ทางวิชาการไปปฏิบัติจริง นักศึกษาได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงในชนบท ทำให้เกิดความคิดที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือชนบท และประชาชนในท้องถิ่นได้รับถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์โดยตรง เช่น อาคารเรียน บ่อน้ำใช้ อาคารอเนกประสงค์ ศูนย์พัฒนาการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นเตือนประชาชนให้มีความต้องการที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นด้วย

PROJECTS EVALUATION ON SOCIAL SERVICES AND
VOLUNTARY RURAL DEVELOPMENT
OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS,
UNDER MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS
FOR THE FISCAL YEAR 1987

AN ABSTRACT

BY

WICHIEEN KHARNRIDHTEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1988

The purposes of this research were to evaluate the input, process, and output of social services and voluntary rural development projects of private higher education institutions under the Ministry of University Affairs for the fiscal year 1987

The sampling was composed of 10 project advisers, 26 project-head and section-head students, 189 students, and 50 villagers and local officers. The questionnaires and the interviews were used for collecting data.

The findings were as follows :

1. Input Evaluation :

(1) there were a well-prepared survey of the villagers' need : well organized camp; proposing project' objectives to public; co-operation request the villagers and the local officers on manpowers, materials, facilities and action plan schedules,

(2) operational equipments and materials were fairly-prepared,

(3) preparation in terms of budgets from the other sources added to budgets from the Ministry of University Affairs were inadequate.

2. Process Evaluation :

During the operational period, more than 90 per cent of students participated until the projects were over, the project advisers closely gave most valuable suggestions, the villagers well supporting manpowers and materials, recreations were held among the camp-members,

villagers and local officers. All activities were carried out under their action plans. Problems they met were tackled by the meetings among the camp-members. And after the operation finished, they get the permanent construction to the concerned local officers.

A few problems were met, such as relationship among the camp-members, villagers and local officers; some of the payment documents were lost, and the budget lacking.

3. Output Evaluation :

(1) students completely applied their knowledge in construction, agriculture, and public health for these villagers,

(2) the students saw the local way of life and knew how to help the villagers,

(3) villagers participated in the projects received the permanent construction for their better living such as; the multi-purpose buildings, the school buildings, the ponds, and agricultural development centers,

(4) students knew how to get the better agriculture, primary health care, and also their standards of living were improved.